

บทที่ 3

การวิเคราะห์แนวโน้มและแนวทางอนุรักษ์

การตั้งกวีนิพนธ์ล้านนา

การวิเคราะห์แนวโน้มและแนวทางอนุรักษ์การตั้งกวีนิพนธ์ล้านนาได้แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอนที่สำคัญ คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ความสนใจและแนวโน้มในการตั้งกวีนิพนธ์ล้านนาของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในการฟื้นฟูและหาแนวทางอนุรักษ์การตั้งกวีนิพนธ์ล้านนา

ตอนที่ 4 ประสพการณ์ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

การเสนอผลการวิจัยได้เสนอในรูปของการบรรยายประกอบการเสนอข้อมูล

ทางสถิติ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาคจังหวัด

ภูมิภาค	จำนวน	ร้อยละ
แม่ฮ่องสอน	6	3.7
เชียงราย	20	12.3
เชียงใหม่	68	41.7
ลำปาง	21	12.9
ลำพูน	12	7.4
พะเยา	13	8.0
แพร่	14	8.6
น่าน	9	5.5
รวม	163	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามภูมิภาคจังหวัดต่าง ๆ 8 จังหวัดในล้านนา รวมทั้งสิ้น 163 คน เป็นผู้ที่มิภูมิภาคในจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมาคือ จังหวัดลำปาง คิดเป็นร้อยละ 12.9 และน้อยที่สุดคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน คิดเป็นร้อยละ 3.7

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	134	89.3
หญิง	16	10.7
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 13 คน

- ทางด้านสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ การศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้ที่สามารถแต่งกวีนิพนธ์ของล้านนาได้เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 89.3 และร้อยละ 10.7 ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ผู้จัดรายการคร่ำวร้า (กล่าวฮ่า) และผู้จัดประกวดการแต่งคร่ำวกล่าว่า ผู้ส่งผลงานให้อ่านในรายการหรือส่งคร่ำวเข้าประกวดส่วนมากเป็นชาย

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
21 - 25	1	0.6
26 - 30	2	1.2
31 - 35	10	6.2
36 - 40	10	6.2
41 - 45	13	8.0
46 - 50	11	6.8
51 - 55	15	9.3
56 - 60	23	14.2
61 - 65	30	18.5
66 - 70	24	14.8
มากกว่า 70	23	14.2
รวม	162	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 1 คน

ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถแต่งกวีนิพนธ์ของล้านนาได้มากที่สุดคือ ช่วงอายุ 61 - 65 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.5 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 66 - 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.8 และน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 21 - 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.6 ซึ่งนับว่ามีจำนวนน้อยมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่สามารถแต่งคำประพันธ์ของล้านนาได้ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพและการทำงาน

อาชีพและการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	12	32.4
ทำงานเอกชน	1	2.7
ค้าขาย	2	5.4
รับจ้าง	9	24.3
ทำงานด้านเกษตรกรรม	10	27.0
ทำงานด้านศาสนา	1	2.7
อื่น ๆ	2	5.4
รวม	37	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 126 คน

ตามตารางที่ 4 นี้ ถึงแม้จะแสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับราชการมากที่สุด คือ ร้อยละ 32.4 แต่มีข้อสังเกตว่ามีผู้ไม่ตอบถึง 126 คน ซึ่งผู้ไม่ตอบนี้ไม่ได้ทำงาน จากการสัมภาษณ์กลุ่มที่ไม่ทำงานนี้เป็นผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับลูกหลาน บางคนทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ไม่เป็นอาชีพหลัก เช่น จักสาน ทำสวนครัว ฯลฯ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบ อื่น ๆ นอกจากระบุ ทำงานเป็น “ปู่จ่า” หรือมรรคทายกในวัด

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	9	5.6
แต่งงาน	122	75.3
หม้าย	23	14.2
หย่าร้าง หรือแยกกันอยู่	8	4.9
รวม	162	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 1 คน

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 75.3 แต่งงาน รองลงมาคือร้อยละ 14.2 เป็นหม้าย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุมากและคู่ครองเสียชีวิตไปแล้ว

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	152	99.3
อื่น ๆ	1	0.7
รวม	153	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 10 คน

จากตารางที่ 6 แสดงว่าผู้ที่สามารถแต่งคำประพันธ์หรือกวีนิพนธ์ด้านนาได้ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธซึ่งมีถึงร้อยละ 99.3 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบอื่น ๆ นอกจากที่ระบุ นับถือศาสนาคริสต์

จากการสัมภาษณ์ทราบว่าผู้ที่สามารถแต่งคำประพันธ์หรือกวีนิพนธ์ด้านนาได้ ถ้าเป็นชายและนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่เคยบวชเรียนในวัดมาแล้ว

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ระดับประถมศึกษา	66	62.3
ระดับมัธยมศึกษา	7	6.6
ระดับอนุปริญญา	7	6.6
ระดับปริญญาตรี	3	2.8
ระดับปริญญาโท	2	1.9
วุฒิต่างศาสนา	19	17.9
อื่น ๆ	2	1.9
รวม	106	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 57 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก คือ ร้อยละ 62.3 ได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา รองลงมาคือ ร้อยละ 17.9 มีวุฒิทางศาสนา เป็นที่น่าสังเกตว่า คนที่ได้รับการศึกษาชั้นสูงมีน้อยมากที่มีความสามารถในการแต่งคำประพันธ์หรือกวีนิพนธ์ล้านนาได้ ทั้งนี้สืบเนื่องจากตารางที่ 3 เกี่ยวกับอายุของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้ที่สามารถแต่งคำประพันธ์ของล้านนาได้ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และมักบวชเรียนในวัดมากกว่าศึกษาในระบบโรงเรียน

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนผู้มีและไม่มีรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ผู้มีรายได้	92	56.4
ผู้ไม่มีรายได้	71	43.6
รวม	163	100.0

จากตารางที่ 8 นี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.4 มีรายได้และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.6 ไม่มีรายได้ ซึ่งมีจำนวนร้อยละแตกต่างกันไม่มากนัก

ตอนที่ 2 ความสนใจและแนวโน้มในการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนา ของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนผู้ที่รู้จักคำประพันธ์ของล้านนาประเภทต่าง ๆ

ประเภทคำประพันธ์ของล้านนาที่รู้จัก	จำนวน	ร้อยละ
คร่าว (คำว, คำวขอ)	118	72.9
โคลง (กะโหลงหรือครรโหลงหรือกันโหลง)	2	1.2
คำร่า (คำฮ่า)	8	4.9
คร่าวและกาพย์	3	1.9
คร่าว กาพย์และโคลง	16	9.5
รวม	163	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 9 แสดงว่า ค่าประพันธ์ของด้านนาที่มีผู้รู้จักมากที่สุด คือ คร่าว (ค่าว, ค่าวซอ) มีร้อยละ 72.9 และค่าประพันธ์ที่มีผู้รู้จักน้อยที่สุดคือ โคลง (กะโหลง หรือครรโหลงหรือกันโหลง)

สิ่งที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ว่า ค่าประพันธ์ประเภทคร่าวเป็นค่าประพันธ์ที่มีคนรู้จักมากที่สุดในด้านนา โดยเฉพาะในสมัยเจ้าผู้ครองนครจนถึงสมัยปัจจุบัน

ส่วนโคลง (กะโหลง, ครรโหลงหรือกันโหลง) นั้น เป็นค่าประพันธ์ที่มีมานานแล้ว ปรากฏเป็นวรรณกรรม เช่น เรื่อง โคลงนิราศหริภุญชัย โคลงอมรา โคลงมัทรา โคลงปฐมถึงกา โคลงพรหมทัต โคลงหงส์ผาค่า ฯลฯ โคลงมีแผนผังบังคับที่ต่างยากกว่าคร่าวจึงไม่ค่อยแพร่หลายเป็นที่รู้จักเท่ากับค่าประพันธ์ประเภทคร่าว

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนผู้ที่ชอบแต่งค่าประพันธ์ประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท

ประเภทค่าประพันธ์ของด้านนาที่ชอบแต่ง	จำนวน	ร้อยละ
คร่าว (ค่าว, ค่าวซอ)	119	73.9
โคลง (กะโหลงหรือครรโหลงหรือกันโหลง)	2	1.2
คำร่า (คำร่า)	9	5.6
คร่าวและกาพย์	2	1.2
คร่าวและคำร่า (คำร่า)	9	5.6
คร่าว กาพย์ และโคลง	1	0.6
คร่าว กาพย์และคำร่า (คำร่า)	21	11.9
รวม	163	100.0

จากตารางที่ 10 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 73.9 นิยมแต่งค่าประพันธ์ประเภทคร่าว (ค่าว, ค่าวซอ) มากที่สุด

ข้อมูลนี้สืบเนื่องจากตารางที่ 9 ที่มีผู้รู้จักคำประพันธ์ประเภทนี้มากที่สุดในด้านนาและการที่มีวรรณกรรมที่แต่งเป็นคร่าวเป็นจำนวนมากกว่าคำประพันธ์ประเภทอื่น ๆ ทำให้ชาวล้านนาคำนับกับคำประพันธ์ประเภทคร่าวและชอบแต่งคำประพันธ์ประเภทนี้

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาเหตุที่ชอบแต่งคำประพันธ์ประเภทที่ปรากฏในตารางที่ 10

สาเหตุที่ชอบแต่งคำประพันธ์ประเภทนั้น ๆ	จำนวน	ร้อยละ
คำประพันธ์ชนิดนั้นแต่งง่าย	19	13.3
คำประพันธ์ชนิดนั้นมีความไพเราะ	51	35.7
คำประพันธ์ชนิดนั้นเป็นที่นิยมของคนทั่วไป	41	28.7
คำประพันธ์ชนิดนั้นแต่งง่ายและมีความไพเราะ	6	4.2
คำประพันธ์ชนิดนั้นแต่งง่ายและเป็นที่นิยมทั่วไป	8	5.6
คำประพันธ์ชนิดนั้นไพเราะและเป็นที่นิยมทั่วไป	5	3.5
คำประพันธ์ชนิดนั้นแต่งง่าย ไพเราะและเป็นที่นิยม	33	9.0
รวม	163	100.0

ข้อมูลในตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างนิยมแต่งคำประพันธ์ประเภทที่ปรากฏในตารางที่ 10 เพราะ คำประพันธ์ชนิดนั้นมีความไพเราะ ร้อยละ 35.7 รองลงมา สาเหตุเพราะคำประพันธ์ชนิดนั้นเป็นที่นิยมของคนทั่วไป ร้อยละ 28.7 ส่วนสาเหตุอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ก็อย่างเช่น เป็นอาชีพหากินหรือรับจ้างแต่ง เป็นผู้ฝึกสอนการแต่งคร่าวขอ เป็นต้น

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของคำประพันธ์ด้านนาที่
คนในท้องถิ่นไม่รู้จัก

ประเภทของคำประพันธ์ที่คนไม่รู้จัก	จำนวน	ร้อยละ
คร่าว (คำว, คำวซอ)	9	7.5
กาพย์	35	29.2
โคลง (กะโหลงหรือครรโหลงหรือกันโหลง)	34	28.3
คำร่ำ (กำร่ำ)	2	1.7
คร่าวและกาพย์	2	1.7
คร่าวและโคลง	1	0.8
คร่าวและคำร่ำ	2	1.7
กาพย์และโคลง	18	15.0
กาพย์และคำร่ำ	2	1.7
โคลงและคำร่ำ	7	5.8
คร่าว กาพย์ และ โคลง	1	0.8
คร่าว กาพย์ และ คำร่ำ	1	0.8
คร่าว โคลง และ คำร่ำ	1	0.8
กาพย์ โคลง และ คำร่ำ	5	4.2
รวม	120	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 43 คน

จากตารางที่ 12 แสดงว่า คำประพันธ์ด้านนาที่คนในท้องถิ่นไม่รู้จักมากที่สุดคือ กาพย์ ร้อยละ 29.2 รองลงมาคือ โคลง (กะโหลงหรือครรโหลงหรือกันโหลง) ร้อยละ 28.3 ที่จริงแล้วชาวล้านนาจะรู้จักและคุ้นเคยกับคำประพันธ์ประเภทกาพย์ของล้านนา เพราะส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชนต้องฟังเทศน์ฟังธรรมที่วัด พระเทศน์โดยใช้คำประพันธ์ชนิดนี้ซึ่งจำแนกเป็นกาพย์เสียงน้อย (เสียงเล็ก) และกาพย์เสียงใหญ่ ดังที่ได้อธิบายแล้วในบทที่ 2 การที่กลุ่มตัวอย่างตอบว่าไม่รู้จักคำประพันธ์ชนิดนี้คงเป็นเพราะไม่ทราบว่าที่พระเทศน์นั้นเป็นลักษณะคำประพันธ์ที่เรียกว่า “กาพย์” นั่นเอง

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของคำประพันธ์ด้านนา
ที่มีผู้ไม่ชอบแต่งคำประพันธ์ประเภทนั้น

ประเภทของคำประพันธ์ที่ไม่ชอบแต่ง	จำนวน	ร้อยละ
คร่าว (คำว, คำวซอ)	2	1.3
กาพย์	57	38.0
โคลง (กะโหลงหรือครรโหลงหรือกันโหลง)	57	38.0
คำร่ำ (คำร่ำ)	3	2.0
กาพย์และโคลง	15	10.0
กาพย์และคำร่ำ	3	2.0
โคลงและคำร่ำ	5	3.3
คร่าว กาพย์ และโคลง	1	0.7
กาพย์ โคลง และคำร่ำ	7	4.7
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 13 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า คำประพันธ์ด้านนาที่กลุ่มตัวอย่างไม่ชอบแต่งมากที่สุด คือ กาพย์ และโคลง (กะโหลงหรือครรโหลงหรือกันโหลง) ซึ่งมีร้อยละเท่ากับ 38.0 (ข้อมูลและคำอธิบายสัมพันธ์กับตารางที่ 10)

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาเหตุที่ไม่ชอบแต่งคำประพันธ์
(ตามตารางที่ 13)

สาเหตุที่ไม่ชอบแต่ง	จำนวน	ร้อยละ
คำประพันธ์ชนิดนั้นแต่งยาก	59	42.4
คำประพันธ์ชนิดนั้นไม่ไพเราะ	6	4.3
คำประพันธ์ชนิดนั้นไม่เป็นที่นิยมทั่วไป	43	30.9
อื่น ๆ	4	2.9
คำประพันธ์ชนิดนั้นแต่งยากและไม่เป็นที่นิยม	9	6.5
คำประพันธ์ชนิดนั้นไม่ไพเราะและไม่เป็นที่นิยม	18	13.0
รวม	139	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 24 คน

จากตารางที่ 14 แสดงถึงสาเหตุที่ไม่ชอบแต่งคำประพันธ์ตามตารางที่ 13 สาเหตุใหญ่ที่สุดก็คือ คำประพันธ์ชนิดนั้นแต่งยากร้อยละ 42.4 รองลงมาคือ คำประพันธ์ชนิดนั้นไม่เป็นที่นิยมทั่วไปร้อยละ 30.9

ส่วนสาเหตุอื่นที่นอกเหนือจากที่ระบุ มีผู้ตอบว่าสาเหตุเพราะไม่ทราบลักษณะบังคับหรือฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ชนิดนั้น ไม่รู้จักคำประพันธ์ชนิดนั้น ไม่ชอบคำประพันธ์ชนิดนั้น ไม่ชำนาญในการแต่งคำประพันธ์ชนิดนั้น

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโอกาสที่มักแต่งคำประพันธ์
ล้านนา

โอกาสที่มักแต่งคำประพันธ์	จำนวน	ร้อยละ
เมื่อมีการประกวด	8	5.2
เมื่อมีความคิดอยากจะแต่ง	52	33.8
เมื่อมีเวลาว่าง	46	29.9
อื่น ๆ	7	4.5
เมื่อมีการประกวดและคิดอยากจะแต่ง	5	3.2
เมื่อมีการประกวดและมีเวลาว่าง	5	3.2
เมื่อมีความคิดอยากจะแต่งและมีเวลาว่าง	10	6.5
เมื่อมีการประกวด คิดอยากแต่งและมีเวลาว่าง	30	13.7
รวม	163	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า โอกาสที่กลุ่มตัวอย่างมักจะแต่งคำประพันธ์ของล้านนามากที่สุดคือ เมื่อมีความคิดอยากจะแต่ง ร้อยละ 33.8 รองลงมา คือ เมื่อมีเวลาว่าง ร้อยละ 29.9

ส่วนโอกาสอื่นนอกจากที่ระบุ มีผู้ตอบว่า เมื่อมีผู้มาขอให้แต่งเพื่อใช้ในพิธีต่าง ๆ เมื่อมีผู้มาจ้างแต่ง เมื่อมีโอกาสเผยแพร่ เมื่อมีปัญหาชีวิต เมื่อเดินทางจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งก็จะแต่งแบบนิราศ

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้เวลาในการแต่งครั้งหนึ่ง ๆ
มากที่สุดเพียงใด

การใช้เวลาในการแต่ง	จำนวน	ร้อยละ
มาก	56	35.0
ค่อนข้างมาก	78	48.8
น้อย	20	12.5
น้อยมาก	5	3.1
มากและค่อนข้างมาก	1	0.6
รวม	160	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

จากตารางที่ 16 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการแต่งคำประพันธ์ครั้งหนึ่ง ๆ ค่อนข้างมาก ร้อยละ 48.8 และมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.0 ใช้เวลามากในการแต่งคำประพันธ์ และมีเพียงร้อยละ 3.1 เท่านั้นที่ตอบว่าการใช้น้อยมากในการแต่งคำประพันธ์ ซึ่งคงเป็นผู้ที่มีความชำนาญและมักแต่งคำประพันธ์อยู่เสมอ

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นว่าคำประพันธ์ชนิดใดเป็นที่รู้จักและนิยมมากที่สุดในล้านนา

คำประพันธ์ชนิดที่เห็นว่าเป็นที่รู้จักและนิยม	จำนวน	ร้อยละ
คร่าว (คำว, คำวขอ)	131	82.4
กาพย์	3	1.9
โคลง (กะโองหรือครรร โองหรือกันโอง)	1	0.6
คำร่ำ (คำร่ำ)	3	1.9
คร่าวและกาพย์	7	4.4
คร่าวและคำร่ำ	11	7.0
คร่าว กาพย์ และโคลง	1	0.6
คร่าว กาพย์ และคำร่ำ	1	0.6
คร่าว กาพย์ โคลง และคำร่ำ	1	0.6
รวม	159	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 4 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 17 นี้ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 82.4 มีความคิดเห็นว่า คำประพันธ์ประเภทคร่าว (คำว, คำวขอ) เป็นที่รู้จักและนิยมมากที่สุด ในตำนาน (ข้อมูลและคำอธิบายสัมพันธ์กับตารางที่ 9 และตารางที่ 12)

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนผู้ที่นิยมแต่งคำประพันธ์ของตำนานในห้องถิ่นของตนว่ามีอย่างน้อยเพียงใด

จำนวนผู้ที่นิยมแต่งคำประพันธ์ในห้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนมาก	2	1.2
จำนวนพอประมาณ	36	22.4
จำนวนน้อย	109	67.7
ไม่มีเลย	14	8.7
รวม	161	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 2 คน

จากตารางที่ 18 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 67.7 มีความเห็นว่า ผู้ที่นิยมแต่งคำประพันธ์ของตำนานในห้องถิ่นของตนมีจำนวนน้อย และมีเพียงร้อยละ 1.2 เท่านั้นที่มีความเห็นว่าห้องถิ่นของตนมีผู้ที่นิยมแต่งคำประพันธ์ตำนานเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นว่าในห้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างเคยมีการจัดประกวดการแต่งคำประพันธ์ตำนานหรือไม่

ในห้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างมีการจัดประกวดการแต่งคำประพันธ์	จำนวน	ร้อยละ
เคยบ่อยครั้งมาก	2	1.2
เคยค่อนข้างบ่อยครั้ง	6	3.7
เคยแต่น้อยครั้งมาก	82	50.9
ไม่เคยเลย	69	42.9
อื่น ๆ	2	1.2
รวม	161	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 2 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 19 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 50.9 เห็นว่าในท้องถิ่นของตนเคยจัดการประกวดการแต่งคำประพันธ์ล้านนาแต่น้อยครั้งมาก และกลุ่มตัวอย่างจำนวนไม่น้อยคือ ร้อยละ 43.0 ตอบว่าในท้องถิ่นของตนไม่เคยจัดประกวดคำประพันธ์ล้านนาเลย

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสื่อที่กลุ่มตัวอย่างทราบประกาศเรื่องการจัดการประกวดการแต่งคำประพันธ์ล้านนาของหน่วยงานต่าง ๆ

สื่อที่ทำให้ทราบประกาศการประกวดการแต่งคำประพันธ์	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	4	2.6
วิทยุกระจายเสียง	119	78.3
โทรทัศน์	1	0.7
อื่น ๆ	11	7.2
หนังสือพิมพ์และวิทยุกระจายเสียง	12	7.9
โทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง	5	3.3
รวม	152	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 11 คน

ข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ 20 นี้ แสดงให้เห็นว่า สื่อที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 78.3 ทราบประกาศเรื่องการจัดการประกวดการแต่งคำประพันธ์ล้านนาของหน่วยงานต่าง ๆ คือ วิทยุกระจายเสียง

ส่วนสื่ออื่น ๆ นอกจากที่ระบุก็มีอย่างเช่น เพื่อนบ้านบอก ชมรมต่างๆ อาทิ ชมรมนักร้อง (คำ)ภาคเหนือ ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย ชมรมกวีศรีล้านนา ชมรมพระยาพรหมโวหาร ฯลฯ มีหนังสือมาเชิญชวน นักจัดรายการคำว้า เช่น อำนวย กล้าพัด และเรไร ชัยวงศ์ เป็นผู้กระจายข่าวการประกวด หรือผู้จัดประกวดส่งข่าวไปให้ทางไปรษณีย์ เป็นต้น

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเคยส่งผลงาน
การแต่งคำประพันธ์เข้าประกวดหรือไม่

การส่งผลงานเข้าประกวด	จำนวน	ร้อยละ
เคยบ่อยครั้ง	23	14.3
เคยค่อนข้างบ่อยครั้ง	21	13.0
เคยแต่น้อยครั้งมาก	86	53.4
ไม่เคยเลย	31	19.3
รวม	161	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 2 คน

จากตารางที่ 21 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.4 เคยส่งผลงานการแต่งคำประพันธ์ด้านนาเข้าประกวดแต่น้อยครั้งมาก ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 14.3 ที่เคยส่งผลงานเข้าประกวดบ่อยครั้งนั้น จากการสัมภาษณ์ทราบว่าเพราะชอบและสนใจการแต่งคำประพันธ์ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มนักถ้ำรางวัลที่มักส่งผลงานเข้าประกวดบ่อยครั้งด้วย

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงเหตุผลว่าถ้ากลุ่มตัวอย่างเคยส่ง
ผลงานเข้าประกวดเป็นเพราะเหตุใดจึงส่งผลงานเข้าประกวด

เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
เพราะต้องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนา	103	67.3
เพราะอยากแสดงความสามารถในการแต่ง	10	6.5
เพราะหน่วยงานที่จัดประกวดตั้งรางวัลสูง	4	2.6
อื่น ๆ	2	1.3
เพราะต้องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและแสดงความสามารถ	17	11.1
เพราะต้องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและมีการตั้งรางวัลสูง	2	1.3
เพราะต้องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและอื่น ๆ	1	0.7
เพราะต้องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม แสดงความสามารถและมีการตั้งรางวัลสูง	14	9.2
รวม	153	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 10 คน

จากตารางที่ 22 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 67.3 เคยส่งผลงานเข้าประกวดเพราะต้องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนา กลุ่มตัวอย่างจำนวนรองลงมาคือ ร้อยละ 11.1 มีเหตุผลว่า นอกจากต้องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมแล้วยังเพื่อเป็นการแสดงความสามารถอีกด้วย

เหตุผลอื่นนอกจากที่ระบุ เช่น มีผู้มาขอให้แต่งส่งเข้าประกวดเพราะเห็นว่ามี ความสามารถ อยากให้คนรุ่นหลังรู้จักค่าประพันธ์ของล้านนา ต้องการทราบว่าฝีมือการแต่ง คำประพันธ์ของตนสู้ผู้อื่นได้หรือไม่ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของผู้จัดประกวด เพราะมีใจรัก ในการแต่งคำประพันธ์ล้านนา เพื่อเป็นการฝึกสมอง เป็นต้น

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงว่าตนมีหรือไม่มี บรรพบุรุษหรือ ญาติพี่น้องที่แต่งคำประพันธ์ล้านนาได้

บรรพบุรุษหรือญาติพี่น้องที่แต่งคำประพันธ์ล้านนาได้	จำนวน	ร้อยละ
มี	76	50.7
ไม่มี	74	49.3
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 13 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 23 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.7 มีบรรพบุรุษหรือ ญาติพี่น้องที่แต่งคำประพันธ์ล้านนาได้และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 49.3 ไม่มีบรรพบุรุษหรือญาติ พี่น้องที่แต่งคำประพันธ์ล้านนาได้ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่ามีจำนวนร้อยละที่ใกล้เคียงกันมาก

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเนื้อเรื่องที่ชอบแต่งโดย

เรียงลำดับความชอบจากมากไปน้อย จากตัวเลือกต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม
2. เกี่ยวกับความรักและอารมณ์ต่าง ๆ
3. เกี่ยวกับการเมือง
4. เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม
5. เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ
6. เกี่ยวกับวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิต
7. อื่น ๆ

เนื้อเรื่องที่ชอบแต่ง (เรียงตามลำดับ)	จำนวน	ร้อยละ
1	5	4.5
2	6	5.5
4	1	0.9
5	2	1.8
6	3	2.7
12	1	0.9
15	3	2.7
16	1	0.9
24	2	1.8
25	3	2.7
26	1	0.9
41	2	1.8
46	1	0.9
61	1	0.9
62	1	0.9
64	1	0.9
124	1	0.9
135	1	0.9

- เนื้อเรื่องที่ขอบเขต (เรียงตามลำดับ)	จำนวน	ร้อยละ
145	2	1.8
195	1	0.9
245	1	0.9
264	1	0.9
453	1	0.9
531	1	0.9
541	2	1.8
61	1	0.9
621	1	0.9
642	1	0.9
1234	1	0.9
1235	2	1.8
1236	1	0.9
1256	1	0.9
1265	1	0.9
1342	1	0.9
1456	2	1.8
1569	1	0.9
2154	1	0.9
2356	1	0.9
2364	1	0.9
2514	1	0.9
2516	1	0.9
2615	1	0.9
4216	1	0.9
6124	1	0.9
6512	1	0.9
12345	2	1.8

- เนื้อเรื่องที่ขอแต่ง (เรียงตามลำดับ)	จำนวน	ร้อยละ
12456	3	2.7
12546	1	0.9
1345	1	0.9
13567	1	0.9
16542	1	0.9
24615	1	0.9
24635	1	0.9
62135	1	0.9
65321	1	0.9
65421	1	0.9
123456	2	1.8
135642	1	0.9
154632	1	0.9
164532	1	0.9
241563	1	0.9
245613	1	0.9
245631	1	0.9
246153	1	0.9
261453	2	1.8
261543	1	0.9
265413	2	1.8
451623	1	0.9
524361	1	0.9
534621	1	0.9
615343	1	0.9
615423	1	0.9
635412	1	0.9
642531	2	1.8

เนื้อเรื่องที่ชอบแต่ง (เรียงตามลำดับ)	จำนวน	ร้อยละ
643521	1	0.9
654321	1	0.9
1234567	1	0.9
123456	1	0.9
124563	1	0.9
261534	1	0.9
612354	1	0.9
รวม	110	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 53 คน

จากตารางที่ 24 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างชอบแต่งเนื้อเรื่องหลากหลาย โดยเฉพาะเกี่ยวกับความรักหรืออารมณ์ต่าง ๆ และเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม

ส่วนเนื้อเรื่องนอกจากที่ระบุ มีผู้ตอบว่า ชอบแต่งเนื้อเรื่องที่เกี่ยวกับ คติคำสอน สุภาษิต ธรรมะ ความคิดสร้างสรรค์ เหตุการณ์ปัจจุบัน เรื่องตลกขบขัน วันสำคัญต่าง ๆ ของชาติ ประสบการณ์ชีวิต ตำนาน ประวัติต่าง ๆ นิยายธรรม เศรษฐกิจ เป็นต้น

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกผู้ที่เขียนอักษรธรรม (อักษรล้านนา, ตัวเมือง) ได้และไม่ได้

การเขียนอักษรธรรม	จำนวน	ร้อยละ
เขียนได้	96	59.6
เขียนไม่ได้	65	40.4
รวม	161	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 2 คน

จากตารางที่ 25 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 59.6 สามารถเขียนอักษรธรรม (อักษรล้านนา, ตัวเมือง) ได้และกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 40.4 ไม่สามารถเขียนได้ จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่เขียนได้นั้นมักจะผ่านการบวชเรียน เขียนอ่านอักษรธรรมจากวัดมาก่อน

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงว่าเมื่อแต่งคำประพันธ์ล้านนาในการเขียนได้เขียนเป็นตัวอักษรใด

ลักษณะตัวอักษร	จำนวน	ร้อยละ
อักษรไทยกลาง	127	80.9
อักษรธรรม (อักษรล้านนา, ตัวเมือง)	20	12.7
อักษรไทยกลางและอักษรธรรม	10	6.4
รวม	157	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 6 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 26 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 80.9 เมื่อแต่งคำประพันธ์ล้านนาในการเขียนได้เขียนเป็นตัวอักษรไทยกลาง ทั้งนี้เพราะล้านนาได้รับอิทธิพลจากไทยภาคกลาง โดยเฉพาะการกำหนดให้ภาษาและอักษรไทยกลางเป็นภาษาราชการตั้งแต่ปีพ.ศ. 2436 เป็นต้นมา

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่แต่งคำประพันธ์โดยใช้อักษรไทยกลาง ภาษาที่เขียนมีลักษณะเป็นแบบใด

ลักษณะภาษาในการเขียน	จำนวน	ร้อยละ
เขียนให้ถูกต้องตามอักษรวิธีหรือตามหลักภาษาไทย	10	6.8
เขียนตามเสียงพูดในภาษาล้านนา	132	89.2
เขียนให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทยและตามเสียงพูดในภาษาล้านนา	6	4.0
รวม	148	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 15 คน

จากตารางที่ 27 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 89.2 เมื่อแต่งคำประพันธ์ล้านนาจะเขียนด้วยอักษรไทยกลางโดยเขียนตามเสียงพูดในภาษาล้านนา มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 6.8 เขียนให้ถูกต้องตามอักษรวิธีหรือตามหลักภาษาไทย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 4.0 เขียนในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย และบางครั้งก็เขียนตามเสียงพูดในภาษาล้านนา

ส่วนเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเขียนแบบนั้น ๆ พอดีสรุปโดยสังเขปดังต่อไปนี้

1. กลุ่มที่เขียนให้ถูกต้องตามอักษรวิธีหรือตามหลักภาษาไทยให้เหตุผลว่า เพื่อให้คนทั่วไปอ่านแล้วเกิดความเข้าใจ คนรุ่นหลังไม่ค่อขรู้จักภาษาล้านนาอ่านแล้วอาจจะตีความหมายของศัพท์เป็นอย่างอื่น ต้องการให้เป็นสากลถูกต้องตามลักษณะภาษาไทยกลาง เวลาอ่านเจ้าของภาษาย่อมรู้ดีว่าควรอ่านออกเสียงอย่างไรจึงจะถูกต้องตามเสียงในภาษาล้านนา
2. กลุ่มที่เขียนตามเสียงพูดในภาษาล้านนาให้เหตุผลว่า ลักษณะคำประพันธ์ของล้านนามีการบังคับเสียงวรรณยุกต์ ดังนั้นจึงต้องเขียนตามเสียงอ่าน เวลาอ่านเสียงจะไพเราะและสื่อความหมายให้เข้าใจในชาวล้านนาด้วยกัน เป็นการอนุรักษ์ภาษาล้านนาในด้านการออกเสียง การเขียนให้ถูกต้องตามอักษรวิธีหรือตามหลักภาษาไทยจะทำให้ “สำเนียงวิบัติ” ซึ่งจะตีความหมายหรือเนื้อหาคลาดเคลื่อนจากความตั้งใจของผู้แต่ง ต้องการให้ผู้อ่านและผู้ฟังได้รับความไพเราะทางด้านสำเนียงภาษาพูดซึ่งมีความแตกต่างจากสำเนียงภาษาภาคกลาง ถ้าเขียนเป็นสำเนียงภาคกลางก็จะลดคุณค่าด้านนี้ไปอย่างน่าเสียดาย การเขียนให้ถูกต้องตามอักษรวิธีไทยคนอ่านบางคนก็จะอ่านตามสำเนียงภาษาภาคกลาง
3. กลุ่มที่เขียนให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทยและตามเสียงพูดในภาษาล้านนาให้เหตุผลว่า คำบางคำเขียนตามเสียงพูดยาก เขียนทั้งสองแบบแล้วแต่รายการไหนผู้จัดรายการชอบให้เขียนแบบใด บางครั้งเขียนตามอักษรวิธีไทยหรือหลักภาษาไทย แต่กลับอ่านผิดๆ ถูก ๆ การเขียนตัวอักษรแบบไหนนั้นพิจารณาตามความเหมาะสมของเนื้อเรื่องที่แต่ง

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงการติดตามรับฟังรายการการจัด-
 กร่าวซอ กร่าวร่า (กล่าวฮ่า) หรือการเล่ากร่าวตามสถานีวิทยุกระจายเสียง

การติดตามรับฟังรายการจัดกร่าวซอจากสถานีวิทยุ	จำนวน	ร้อยละ
ติดตามรับฟังเป็นประจำ	34	21.4
รับฟังเป็นบางครั้ง	59	37.1
รับฟังน้อยครั้งมากเพราะติดภารกิจการทำงาน	51	32.1
ไม่เคยติดตามรับฟังเลย	15	9.4
รวม	159	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 4 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 28 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 37.1 จะ
 รับฟังรายการการจัดกร่าวซอหรือการเล่ากร่าวตามสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นบางครั้ง และ
 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.1 รับฟังแต่น้อยครั้งมาก เพราะติดภารกิจการทำงาน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง
 ร้อยละ 21.4 ติดตามรับฟังเป็นประจำ นอกจากนี้ก็มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 9.4 ไม่เคยติดตาม
 รับฟังเลย

สำหรับรายการการจัดกร่าวซอหรือการเล่ากร่าวที่กลุ่มตัวอย่างรับฟังทาง
 สถานีวิทยุกระจายเสียงมีดังนี้

1. รายการคำวฮ่ากำเมือง ผู้จัดรายการคือ อำนวย กล้าพัด
2. รายการอีสูงสอนหลาน ผู้จัดรายการคือ อำนวย กล้าพัด
3. รายการคำวและเพลงไอโอเคิม ผู้จัดรายการคือ อำนวย กล้าพัด
4. รายการคำวและเพลงขยาปวคบูรานและบูรานเงิน ผู้จัดรายการคือ อำนวย กล้าพัด
5. รายการแก่นนคร ผู้จัดรายการคือ อำนวย กล้าพัด
6. รายการคำวและเพลงคลินิกเอ็งผึ่ง ผู้จัดรายการคือ อำนวย กล้าพัด
7. รายการบูรพาโอสถ ผู้จัดรายการคือ อำนวย กล้าพัด
8. รายการคำวฮ่ากำเมือง ผู้จัดรายการ คือ “หนุ่ม ไก่แก้ว”
9. รายการชายขามี่ถ 77 ผู้จัดรายการ คือ “หนุ่ม ไก่แก้ว”

10. รายการค่าวและเพลง ผู้จัดรายการ คือ หนานเคิ้น เคนเมือง
11. รายการบุรุษชายขาดรាប់อน้ำ ผู้จัดรายการ คือ หนานเคิ้น เคนเมือง
12. รายการห้างชายชาแพร่พามาซี ผู้จัดรายการ คือ หนานเคิ้น เคนเมือง
13. รายการค่าวและเพลงห้างเจียรจินดา ผู้จัดรายการ คือ หนานเคิ้น เคนเมือง
14. รายการชาติพื้นโอซิด ผู้จัดรายการ คือ เรไร ชัยวงศ์
15. รายการค่าวกำโบราณ ผู้จัดรายการ คือ ณรงค์ นิยมไทย
16. รายการลานนาปาม่วน ผู้จัดรายการ คือ หนานเต้ (เชียงราย)
17. รายการชอวันอาทิตย์ ผู้จัดรายการ คือ สถาบันโทรทัศน์
ช่อง 8 ต้าปาง
18. รายการชาพงแดงหมาป่า ผู้จัดรายการ คือ คำแปง
19. รายการพื้นบ้านล้านนา ผู้จัดรายการ คือ วัลลพ นามวงศ์พรหม

นอกจากนี้ก็มีรายการค่าวที่จัดโดยผู้จัดรายการคนอื่น ๆ เช่น ลุงทอง หนานมา (แพร่) หนานค้อย จอมทอง หนานแสนโต ปู่ทอง บัวคำ บุญช่วย สว่าง ป้าไก่ ทองอ่อน แสงเฮี้ย ช่าบุญ หนานทองใบ คำผาย (น่าน) ฯลฯ

ตอนที่ 3 ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ในการฟื้นฟูและหาแนวทางการอนุรักษ์การแต่งกวีนิพนธ์ล้านนา

คำชี้แจง

ระดับความต้องการ	ความเป็นจริงในปัจจุบัน
1 หมายถึง ต้องการให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด	1 หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นจริงน้อยที่สุด
2 หมายถึง ต้องการให้เกิดขึ้นน้อย	2 หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นจริงน้อย
3 หมายถึง ต้องการให้เกิดขึ้นปานกลาง	3 หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นจริงปานกลาง
4 หมายถึง ต้องการให้เกิดขึ้นมาก	4 หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นจริงมาก
5 หมายถึง ต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุด	5 หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นจริงมากที่สุด

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการ ให้ผู้นำท้องถิ่น
ภาครัฐส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวในสมัยปัจจุบัน

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	3	1.9
2	4	2.5
3	4	2.5
4	25	15.4
5	126	77.7
รวม	162	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 1 คน

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 77.7 มีความต้องการมากที่สุดที่จะให้ผู้นำท้องถิ่นภาครัฐส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวในสมัยปัจจุบัน

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันว่าผู้นำ
ท้องถิ่นภาครัฐมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวมากน้อยอย่างไร

ความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	36	22.2
2	83	51.2
3	21	13.0
4	4	2.5
5	18	11.1
รวม	162	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 1 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 30 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 51.2 เห็นว่า ความเป็นจริงในปัจจุบัน ผู้นำท้องถิ่นภาครัฐมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวน้อยสมควรมีการส่งเสริมสนับสนุนกันให้มากกว่านี้ แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 11.1 มีความเห็นว่า ผู้นำท้องถิ่นภาครัฐมีการส่งเสริมสนับสนุนมากที่สุดให้มีการแต่งคร่าว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ผู้นำท้องถิ่นภาครัฐมีทั้งผู้ที่สนใจและไม่สนใจในเรื่องนี้ และยังเป็นข้าราชการที่มีใช้เป็นบุคลากรในท้องถิ่นนั้นก็อาจจะไม่เข้าซึ่งกับวัฒนธรรมท้องถิ่นก็เป็นได้

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการ ให้หน่วยงานภาคเอกชนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวในสมัยปัจจุบันมากน้อยอย่างไร

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	1	0.6
2	10	6.1
3	13	8.0
4	30	18.4
5	109	66.9
รวม	163	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 31 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 66.9 ต้องการมากที่สุดให้หน่วยงานภาคเอกชนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวในสมัยปัจจุบัน

ถ้าจะเปรียบเทียบตารางนี้กับตารางที่ 29 จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ตาราง ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกันต้องการมากที่สุดที่จะให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวในสมัยปัจจุบัน

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันว่า
หน่วยงานภาคเอกชนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่าวมากน้อย
อย่างไร

ความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	39	23.9
2	89	54.6
3	20	12.3
4	5	3.1
5	10	6.1
รวม	163	100.0

จากตารางที่ 32 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 54.6 เห็นว่า
ความเป็นจริงในปัจจุบัน หน่วยงานภาคเอกชนมีการส่งเสริมสนับสนุนน้อยในการให้แต่งคร่าว
แต่ก็มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 6.1 ที่เห็นว่า หน่วยงานภาคเอกชนมีการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่อง
นี้มากที่สุด ซึ่งก็คงเป็นบางท้องถิ่น

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการให้มีการจัด
ประกวดการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนา (เช่น คร่าว โคลง กาพย์ คำร่ำ) มากน้อย
อย่างไร

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	1	0.6
2	8	4.9
3	13	8.0
4	22	13.6
5	118	72.8
รวม	162	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 1 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 33 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 72.8 มีความ
ต้องการมากที่สุดให้มีการจัดประกวดการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนา รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่าง

ร้อยละ 13.6 มีความต้องการมาก และมีเพียงร้อยละ 0.6 เท่านั้นที่มีความต้องการน้อยที่สุด จากข้อมูลนี้ จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการจะส่งผลงานของตนเข้าประกวดและต้องการให้มีการส่งเสริมในเรื่องการแต่งคร่ำว

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันว่าหน่วยงานต่าง ๆ มีการจัดประกวดการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนา (เช่น คร่ำว โคลง กาพย์ คำร่ำ) มากน้อยอย่างไร

ความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	40	24.8
2	78	48.4
3	27	16.8
4	3	1.9
5	13	8.1
รวม	161	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 2 คน

จากตารางที่ 34 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือร้อยละ 48.4 เห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ มีการจัดประกวดการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนา เช่น คร่ำว (คำว) โคลง กาพย์ คำร่ำ (คำร่ำ) กันน้อย

ข้อมูลจากตารางที่ 29 - 34 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการมากให้ผู้นำท้องถิ่นภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคำประพันธ์ล้านนา โดยเฉพาะคำประพันธ์ประเภทคร่ำว (คำว) แต่ความเป็นจริงในปัจจุบัน มีการส่งเสริมสนับสนุนในด้านนี้กันน้อย กลุ่มตัวอย่างจึงมีความต้องการให้มีการจัดประกวดการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนาให้มากขึ้น จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นว่า ถ้าทั้งภาครัฐและเอกชนจัดประกวดการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนาก็จะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมนี้ไม่ให้หายสาบสูญไป

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการให้มีความสัมพันธ์
ระหว่างผู้นิยมแต่งคร่าว (ค่าประพันธ์) ในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคเหนือ

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	1	0.6
2	9	5.6
3	13	8.1
4	23	14.3
5	115	71.4
รวม	161	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 2 คน

จากตารางที่ 35 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 71.4 ต้องการ
มากที่สุด ที่จะให้มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิยมแต่งคร่าวหรือค่าประพันธ์ของล้านนาใน
จังหวัดต่าง ๆ ของภาคเหนือ

การจัดตั้ง “ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย” ก็มีวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งที่จะให้ผู้
สนใจและนิยมแต่งค่าประพันธ์ของล้านนาได้รู้จักสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับ
ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิยมแต่งคร่าว (ค่าประพันธ์) ในจังหวัดต่าง ๆ ของ
ภาคเหนือว่ามีมากน้อยอย่างไร

ระดับความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	21	13.0
2	78	48.4
3	42	26.1
4	7	4.3
5	13	8.1
รวม	161	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 2 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 36 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 48.4 เห็นว่า ความเป็นจริงในปัจจุบันผู้นิยมแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ของล้านนาในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคเหนือมีความสัมพันธ์กันน้อย แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 8.1 เห็นว่า ผู้นิยมแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ของล้านนามีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะการเข้าร่วมชมรมฯด้วยกัน หรือรู้จักกันเพราะต่างก็ส่งผลงานไปออกรายการคำว้าทางสถานีวิทยุบ่อยครั้งด้วยกัน และอาจรู้จักกันเมื่อมีการประกวดการแต่งคำประพันธ์ล้านนา

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการให้มีการจัดตั้งชมรมเพื่อส่งเสริมกวีล้านนาในสมัยปัจจุบัน

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	2	1.3
2	10	6.6
3	12	7.9
4	13	8.6
5	114	75.5
รวม	151	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 12 คน

จากตารางที่ 37 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 75.5 มีความต้องการมากที่สุดให้มีการจัดตั้งชมรมเพื่อส่งเสริมกวีล้านนาในสมัยปัจจุบัน

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันที่มี
การจัดตั้งชมรมเพื่อส่งเสริมกีฬานานาในสมัยปัจจุบัน

ระดับความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	46	30.7
2	70	46.7
3	17	11.3
4	5	3.3
5	12	8.0
รวม	150	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 13 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 38 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 46.7
เห็นว่า การจัดตั้งชมรมเพื่อส่งเสริมกีฬานานาในสมัยปัจจุบันมีความเป็นจริงน้อย

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการให้การจัดการ
เล่าคร่าวตามสถานีวิทยุกระจายเสียงมีความน่าสนใจ

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	2	1.2
2	4	2.4
3	15	9.2
4	26	16.0
5	116	71.2
รวม	163	100.0

จากตารางที่ 39 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 71.2 มีความ-
ต้องการมากที่สุดที่จะให้การจัดการเล่าคร่าวตามสถานีวิทยุกระจายเสียงมีความน่าสนใจ

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันว่า
การจัดรายการเล่าข่าวตามสถานีวิทยุกระจายเสียงมีความน่าสนใจมากน้อย
อย่างไร

ระดับความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	17	10.4
2	68	41.7
3	50	30.7
4	13	8.0
5	15	9.2
รวม	163	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 40 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 41.7 มีความเห็นว่า ความเป็นจริงในปัจจุบันการจัดรายการเล่าข่าวตามสถานีวิทยุกระจายเสียงนั้นมีความน่าสนใจน้อย และกลุ่มตัวอย่างจำนวนรองจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 30.7 เห็นว่าการจัดรายการเล่าข่าวตามสถานีวิทยุกระจายเสียงมีความน่าสนใจระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม ยังมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 8.0 และร้อยละ 9.2 เห็นว่าการจัดรายการดังกล่าวมีความน่าสนใจในระดับมากและมากที่สุดตามลำดับ

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการให้มีการจัด
รายการเล่าข่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียง

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	2	1.2
2	3	1.8
3	16	9.8
4	19	11.7
5	123	75.5
รวม	163	100.0

จากตารางที่ 41 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 75.5 มีความต้องการมากที่สุดให้มีการจัดการเล้าคร่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียง และกลุ่มตัวอย่างจำนวนรองลงมาคือ ร้อยละ 11.7 มีความต้องการมากในเรื่องดังกล่าว ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 1.2 และ 1.8 ซึ่งมีความต้องการระดับน้อยที่สุดและน้อย ตามลำดับ เมื่อรวมกันแล้วมีเพียงร้อยละ 3.0 เท่านั้น จากการสัมภาษณ์ทราบว่า เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่มีเวลาที่จะฟังรายการเล้าคร่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงนั่นเอง

ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันที่คนทั่วไปต้องการให้มีการจัดการเล้าคร่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียง

ระดับความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	33	20.6
2	72	45.0
3	31	19.4
4	7	4.4
5	17	10.6
รวม	160	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 42 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 45.0 เห็นว่า คนทั่วไปต้องการให้มีการจัดการเล้าคร่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียง แต่ปัจจุบันมีความเป็นจริงน้อย กลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 4.4 เห็นว่า ปัจจุบันมีความเป็นจริงมาก

ตารางที่ 43 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการให้มีการส่งเสริม
การแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ล้านนาในหนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือวารสาร

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	1	0.6
2	5	3.1
3	18	11.3
4	28	17.5
5	108	67.5
รวม	160	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 3 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 43 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือร้อยละ 67.5 มีความต้องการมากที่สุดที่จะให้มีการส่งเสริมการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ของล้านนาในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือวารสาร และกลุ่มตัวอย่างจำนวนรองลงมาคือ ร้อยละ 17.5 มีความต้องการมากในเรื่องคังกล่าว

เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด น้อย และปานกลาง เมื่อรวมกันแล้วมีเพียงร้อยละ 15.0 เท่านั้น

ตารางที่ 44 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันที่มีการ
ส่งเสริมการแต่งคร่าวในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือวารสาร

ระดับความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	75	47.2
2	52	32.7
3	18	11.3
4	4	2.5
5	10	6.3
รวม	159	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 4 คน

จากตารางที่ 44 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 47.2 เห็นว่าการส่งเสริมให้มีการแต่งงานในหนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือวารสารในสมัยปัจจุบันนี้มีความเป็นจริงน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างจำนวนรองลงมาคือร้อยละ 32.7 เห็นว่ามีความเป็นจริงน้อยและมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยมากคือร้อยละ 2.5 และ 6.3 ที่เห็นว่ามีความเป็นจริงมากที่สุดตามลำดับ

ตารางที่ 45 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการให้หน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนด้านทุนทรัพย์ (การเงิน) แก่กวีล้านนาหรือผู้ที่นิยมแต่งคำประพันธ์ล้านนา

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	6	3.7
2	1	0.6
3	10	6.2
4	14	8.6
5	131	80.9
รวม	162	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 1 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 45 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 80.9 ต้องการมากที่สุดให้หน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนด้านทุนทรัพย์ (การเงิน) แก่กวีหรือผู้ที่นิยมแต่งคำประพันธ์ล้านนา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าจากข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 61 - 65 ปี และไม่มีรายได้จากการทำงาน ดังนั้นจึงต้องการให้มีหน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนด้านทุนทรัพย์ (การเงิน) แก่กลุ่มของตน

- ตารางที่ 46 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันที่
หน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนด้านทุนทรัพย์ (การเงิน) แก่กวีล้านนาหรือผู้ที่
นิยมแต่งคำประพันธ์ล้านนา

ระดับความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	73	45.1
2	62	38.3
3	10	6.2
4	2	1.2
5	15	9.3
รวม	162	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 1 คน

จากตารางที่ 46 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.1 และรองลงมาร้อยละ 38.3
เห็นว่า หน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนด้านทุนทรัพย์ (การเงิน) แก่กวีล้านนาหรือผู้ที่นิยม
แต่งคำประพันธ์ล้านนามีความเป็นจริงน้อยที่สุดและน้อย ตามลำดับ ถ้ารวมทั้งสองกลุ่มนี้
ก็เป็นจำนวนร้อยละ 83.4 ซึ่งเป็นจำนวนร้อยละที่สูงมาก

ตารางที่ 47 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการในการให้ความรู้
ด้านกวีนิพนธ์ล้านนาแก่เยาวชน

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	4	2.5
2	4	2.5
3	15	9.2
4	28	17.2
5	112	68.7
รวม	163	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 48 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 68.7 มีความต้องการมากที่สุด ที่จะให้มีการให้ความรู้ด้านกวีนิพนธ์ด้านนาแก้วเขาวชน

ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐซึ่งรับผิดชอบด้านการศึกษาเริ่มเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นจึงให้มีวิชาต่าง ๆ เช่นวิชาท้องถิ่นของเรา ฯลฯ ซึ่งวิชานั้น ๆ ก็จะสอดแทรกศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นไปด้วย

ตารางที่ 48 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านกวีนิพนธ์ด้านนาแก้วเขาวชน

ระดับความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	62	38.5
2	66	41.0
3	14	8.3
4	4	2.5
5	15	9.3
รวม	161	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 2 คน

จากตารางที่ 48 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 41.0 และรองลงมาคือ ร้อยละ 38.5 เห็นว่าการให้ความรู้ด้านกวีนิพนธ์ด้านนาแก้วเขาวชนมีความเป็นจริงน้อยที่สุดและน้อยตามลำดับ

ตารางที่ 49 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการให้โรงเรียน
ทุกแห่งในล้านนามีวิชาเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา โดยให้นักเรียนเรียนตั้งแต่
ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	2	1.2
2	11	6.7
3	17	10.4
4	36	22.1
5	97	59.5
รวม	163	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 49 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 59.5 มี
ความต้องการมากที่สุดที่จะให้โรงเรียนทุกแห่งในล้านนามีวิชาเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา โดย
ให้นักเรียนเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างรองลงมาคือ ร้อยละ 22.1
มีความต้องการมาก ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการน้อยที่สุดและน้อย มีร้อยละ 1.2 และ
ร้อยละ 6.7 ตามลำดับ ซึ่งถ้ารวมกันแล้วมีเพียงร้อยละ 7.9 เท่านั้น

ตารางที่ 50 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันที่เห็นว่า
โรงเรียนในล้านนามีวิชาเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา โดยให้นักเรียนเรียนตั้งแต่
ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาเป็นจริงมากน้อยเพียงใด

ระดับความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	82	50.9
2	49	30.4
3	11	6.8
4	5	3.1
5	14	8.7
รวม	161	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 2 คน

จากตารางที่ 50 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 50.9 เห็นว่า โรงเรียนในล้านนามีวิชาเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา โดยให้นักเรียนเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา**มีความเป็นจริงน้อยที่สุด** รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.4 เห็นว่า**มีความเป็นจริงน้อย**

เป็นที่น่าสังเกตว่า มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 8.7 เห็นว่า**มีความเป็นจริงมากที่สุด** จากการสัมภาษณ์ทราบว่า กลุ่มนี้มีถูกหกลานหรือคนรู้จักเรียนในโรงเรียนที่มีการสอนวิชา “ท้องถิ่นของเรา” แล้วสอดคล้องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นไปด้วย เช่น โรงเรียนคาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ได้สอนให้นักเรียนเขียนอักษรล้านนาหรือตัวเมือง (ตัวธรรม) ในชั้นพื้นฐาน รวมทั้งได้สอนศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย

ตารางที่ 51 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการให้มีการฟื้นฟูและส่งเสริมการชอในงานต่าง ๆ

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	-	-
2	1	0.6
3	19	11.7
4	33	20.2
5	110	67.5
รวม	163	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 51 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 67.5 มีความต้องการ**มากที่สุด** ที่จะให้มีการฟื้นฟูและส่งเสริมการชอในงานต่าง ๆ รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20.2 มีความต้องการ**มาก** นอกจากนั้นก็มียุุ่มที่มีความต้องการ**น้อย** เพียงร้อยละ 0.6 เท่านั้น

จากการสัมภาษณ์ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนไม่น้อยกล่าวว่า คนสมัยปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่นิยมฟังชอซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของล้านนาและมีค่านิยมที่ผิด ๆ ว่า การฟังชอเป็นเรื่อง “เชย” ไม่ทันสมัย เป็นเรื่องตลก ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า รู้สึกภาคภูมิใจ

ใจแทนภาคอีสานที่คนในท้องถิ่นยังคงนิยม “หมอลำ” ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างไม่เสื่อมคลาย ไม่ว่าจะย้ายไปอยู่ถิ่นอื่นใดก็ตาม

การฟื้นฟูและส่งเสริมการชอในงานต่าง ๆ ก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะปลูกจิตสำนึกให้ชาวอีสานรู้สึกภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนและร่วมมือกันในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมนี้ต่อไป

ตารางที่ 52 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับการฟื้นฟูและส่งเสริมการชอในงานต่าง ๆ

ระดับความเป็นจริง	จำนวน	ร้อยละ
1	34	20.9
2	71	43.6
3	40	24.5
4	6	3.7
5	12	7.4
รวม	163	100.0

จากตารางที่ 52 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 43.6 เห็นว่าการฟื้นฟูและส่งเสริมการชอในงานต่าง ๆ นั้นมีความเป็นจริงน้อย รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24.5 เห็นว่ามีความเป็นจริงระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3.7 เห็นว่ามีความเป็นจริงมาก ซึ่งกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในชนบทที่ยังคงรักษาศิลปวัฒนธรรมนี้ไว้

สำหรับในเมืองใหญ่ๆ ทั้งหลายนั้นสังเกตว่ามักจะมีการชอในโอกาสต่อไปนี้

1. มีงานประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. มีการสัมมนาทางวิชาการหรือการประชุมที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม
พื้นบ้านหรือเป็นเพียงการสาธิตการชอให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ชม
3. มีงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ตารางที่ 53 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการให้มีการประกวด การเล่าคร่าวหรือแต่งคำประพันธ์ชนิดอื่นของล้านนาเป็นเหมือนการได้ - กลอนสดหรือแบบที่ใช้ปฏิภาณไหวพริบโดยไม่ได้มีการเตรียมข้อความ มาก่อน

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	6	3.7
2	22	13.6
3	27	16.7
4	35	21.6
5	72	44.4
รวม	162	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 1 คน

ข้อมูลจากตารางที่ 53 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 44.4 มีความต้องการมากที่สุด ให้มีการประกวดการเล่าคร่าวหรือแต่งคำประพันธ์ชนิดอื่นของล้านนาเป็นเหมือนการได้กลอนสดหรือแบบที่ใช้ปฏิภาณไหวพริบ โดยไม่ได้มีการเตรียมข้อความมาก่อน รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 21.6 มีความต้องการมาก และมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3.7 เท่านั้นที่มีความต้องการน้อยที่สุดในเรื่องนี้

ในสมัยก่อน ล้านนามีปฏิภาณกวี เช่น พระยาพรหมโวหาร ศรีวิไชย (ใช้) หัวสุนทรพจนกิจ ฯลฯ ในสมัยปัจจุบันก็มีผู้ที่มีความสามารถแต่งคร่าวโดยใช้ปฏิภาณไหวพริบ ถ้าหากมีการจัดประกวดการเล่าคร่าวหรือคำประพันธ์ชนิดอื่นของล้านนาเป็นเหมือนการได้กลอนสดก็จะเป็นการดีไม่น้อย

ตารางที่ 54 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันว่ามี การประกวดการเล่าเรื่องราวหรือแต่งคำประพันธ์ชนิดอื่นของล้านนาเป็นเหมือน การได้กลอนสดหรือแบบที่ใช้ปฏิภาณไหวพริบ โดยไม่ได้มีการเตรียม ข้อความมาก่อนมีความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด

ระดับความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	85	52.5
2	46	28.4
3	17	10.5
4	4	2.4
5	10	6.2
รวม	162	100.0

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบ 1 คน

จากตารางที่ 54 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 52.5 เห็นว่าในปัจจุบันการประกวดการเล่าเรื่องราวหรือแต่งคำประพันธ์ชนิดอื่นของล้านนาเป็นเหมือนการได้ กลอนสดหรือแบบที่ใช้ปฏิภาณไหวพริบ โดยไม่ได้มีการเตรียมข้อความมาก่อนนั้น มีความ เป็นจริงน้อยที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 28.4 เห็นว่ามีความเป็นจริงน้อย และมี กลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 6.2 ที่เห็นว่ามีความเป็นจริงมากที่สุด

ตารางที่ 55 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความถี่ในการตั้งรางวัล แก่ผู้ชนะการประกวดคำประพันธ์ก่อนข้างสูงเพื่อการจูงใจ

ระดับความถี่	จำนวน	ร้อยละ
1	-	-
2	5	3.1
3	14	8.6
4	23	14.1
5	121	74.2
รวม	163	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 55 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 74.2 มีความต้องการมากที่สุด ให้มีการตั้งรางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดค่าประพันธ์ก่อนข้างสูงเพื่อเป็นการจูงใจ รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 14.1 มีความต้องการมาก ทั้งสองกลุ่มนี้มีหลายคนให้เหตุผลว่า นอกจากจะเป็นการจูงใจแล้ว ผู้ที่แต่งค่าประพันธ์ของล้านนาได้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ไม่มีรายได้ ฐานะค่อนข้างยากจน การตั้งรางวัลก่อนข้างสูงก็จะเป็นการเชิญชวนให้คนหันมาสนใจการแต่งค่าประพันธ์ล้านนากันมากขึ้น

ตารางที่ 56 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันในการให้รางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดค่าประพันธ์ก่อนข้างสูงเพื่อเป็นการจูงใจ

ระดับความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	60	36.8
2	58	35.6
3	32	19.6
4	1	0.6
5	12	7.4
รวม	163	100.0

จากตารางที่ 56 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 36.8 เห็นว่า ในปัจจุบันการให้รางวัลผู้ชนะการประกวดก่อนข้างสูงเพื่อเป็นการจูงใจนั้นมีความเป็นจริงน้อยที่สุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.6 เห็นว่ามีความเป็นจริงน้อย อย่างไรก็ตามก็ยังมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 7.4 เห็นว่ามีความเป็นจริงมากที่สุด

ตารางที่ 57 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความต้องการในการเชิญวิทยากรหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องกวีนิพนธ์หรือคำประพันธ์ล้านนามาให้ความรู้แก่คนทั่วไป

ระดับความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1	-	-
2	1	0.6
3	13	8.0
4	21	12.9
5	128	78.5
รวม	163	100.0

ข้อมูลจากตารางที่ 57 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 78.5 มีความต้องการมากที่สุด ให้มีการเชิญวิทยากรหรือผู้มีความรู้ในเรื่องกวีนิพนธ์หรือคำประพันธ์ล้านนาให้ความรู้แก่คนทั่วไป รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 12.9 มีความต้องการมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการน้อย และปานกลาง มีร้อยละ 0.6 และ 8.0 ตามลำดับซึ่งนับว่าน้อยมาก

ตารางที่ 58 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความเป็นจริงในปัจจุบันที่มีการเชิญวิทยากรหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องกวีนิพนธ์หรือคำประพันธ์ล้านนามาให้ความรู้แก่คนทั่วไป

ระดับความเป็นจริงในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1	62	38.0
2	69	42.3
3	14	8.6
4	1	0.6
5	17	10.4
รวม	163	100.0

จากตารางที่ 58 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 42.3 เห็นว่า ในปัจจุบันมีการเชิญวิทยากรหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องกวีนิพนธ์หรือคำประพันธ์ด้านนามาให้ความรู้แก่คนทั่วไปนั้น มีความเป็นจริงน้อย รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.0 เห็นว่ามีความเป็นจริงน้อยที่สุด

จากการสัมภาษณ์ มีผู้เสนอว่า ถ้าโรงเรียน หน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ มีการเชิญวิทยากรหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องกวีนิพนธ์หรือคำประพันธ์ด้านนามาให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา หรือบุคคลทั่วไปก็จะทำให้รู้จักลักษณะกวีนิพนธ์หรือคำประพันธ์ด้านนามากขึ้น

ตอนที่ 4 ประสพการณ์ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. แนวทางในการอนุรักษ์กวีนิพนธ์ล้านนาควรเป็นอย่างไร

กลุ่มตัวอย่าง ได้เสนอแนะซึ่งสรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้ความรู้

- ควรมีผู้ฝึกสอนการแต่งคำประพันธ์ของล้านนาหรือจัดอบรม
- ผู้มีความรู้ควรช่วยสอนให้คนรุ่นใหม่เข้าใจเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา
- ควรทำให้คนรุ่นใหม่ได้รู้ได้ฟังกวีนิพนธ์ล้านนาเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ
- จัดนิทรรศการเกี่ยวกับการอนุรักษ์กวีนิพนธ์ล้านนา
- ควรบรรจุวิชากวีนิพนธ์ล้านนาในหลักสูตรชั้นประถมศึกษา
- ควรมีการสอนกวีนิพนธ์ล้านนาในระดับชั้นมัธยมศึกษาในท้องถิ่นล้านนา อาจจัดให้เป็นวิชาเสริมก็ได้
- ควรทำหนังสือเกี่ยวกับวิธีแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ชนิดอื่น ๆ ของล้านนา แล้วเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไป
- ควรเชิญวิทยากรท้องถิ่นไปสอนหรือปูพื้นฐานหรือปลูกฝังค่านิยมแก่เยาวชนและคนทั่วไป
- ให้ผู้มีความรู้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนาเพื่อดึงดูด - ความสนใจ ทำให้มีผู้สนใจเรื่องนี้มากขึ้น
- จัดทำพจนานุกรมภาษาล้านนาแล้วพิมพ์เผยแพร่
- เผยแพร่ชีวิตและผลงานของกวีเอกล้านนาทั้งในอดีตและปัจจุบัน
- เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการจัดสอนวิชากวีนิพนธ์ล้านนาใน - โรงเรียนภาคเหนือและให้เป็นวิชาบังคับ
- ควรเชิญผู้ที่สามารถแต่งคำประพันธ์ล้านนาได้มาพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและความรู้
- มีความจริงใจในการเผยแพร่ความรู้โดยปราศจากผลประโยชน์ส่วนบุคคล หรือกลุ่ม
- มีสถานที่เรียนกวีนิพนธ์ล้านนาเป็นแหล่งถาวร

- ควรมีการเล่าคร่าวทำนองแบบโบราณทางสถานีวิทยุกระจายเสียง

1.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้การสนับสนุน ส่งเสริมและอนุรักษ์

- ควรได้รับการสนับสนุนให้แต่งกวีนิพนธ์ล้านนาจากผู้ใหญ่หรือบุคคลชั้นผู้นำในท้องถิ่น ปัจจุบันยังขาดผู้ให้การสนับสนุน/ถ้ามีก็นับได้ว่ามีน้อยมาก
- ควรมีการส่งเสริมการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนาอย่างจริงจัง
- จัดตั้งกองทุนในการส่งเสริมกวีนิพนธ์ล้านนา
- ควรให้ห้องครหรือสถาบันการศึกษาทุกระดับมีการสนับสนุนส่งเสริมและอนุรักษ์กวีนิพนธ์ล้านนา ทั้งนี้เพราะปัจจุบันนี้ ประเพณี วัฒนธรรมของล้านนาถูกรวยธรรมชาติอื่นครอบงำมากขึ้นทุกที
- สร้างทัศนคติที่ดีแก่เยาวชน มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดหรือจินตนาการของกวีล้านนา การอนุรักษ์เป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องปลูกฝังให้เยาวชนรักและภาคภูมิใจในกวีนิพนธ์ล้านนาเสียก่อน
- ควรอนุรักษ์กวีนิพนธ์ล้านนาสมัยโบราณไว้เพื่อเป็นแบบอย่าง
- ควรให้ทั้งภาครัฐและเอกชนส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนา
- ผู้ใหญ่ในครอบครัวควรใช้ภาษาพื้นเมืองในการพูดกับเด็ก มีการสอดแทรกภาษิตล้านนาที่เป็นคำคร่าวคำเครือ ทำให้เด็กคุ้นเคยกับลักษณะคำประพันธ์ล้านนา
- ควรจัดพิมพ์กวีนิพนธ์ออกเผยแพร่แก่เยาวชนเพื่อจะได้หันมาสนใจ - กวีนิพนธ์ล้านนามากขึ้น
- ให้ทุกโรงเรียนในภาคเหนือทั้งตอนล่างและตอนบนมีวิชาคร่าวรำ (คำวฮ่า) สอนสอดแทรกในวิชาสำประพันธ์ของภาคกลาง
- ควรมีการออกอากาศรายการคร่าวรำ (คำวฮ่า) คร่าวชอทางสถานีวิทยุกระจายเสียงทั้งภาค A.M. และ P.M.
- สนับสนุนให้สื่อมวลชนทุกแขนง ไม่ว่าทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ให้ความสนใจกวีนิพนธ์ล้านนามากขึ้น
- ควรประชาสัมพันธ์ให้ภาคเอกชน เช่นบริษัทห้างร้านตลอดจนธนาคาร -

- ต่าง ๆ เข้าร่วมสนับสนุนกวีนิพนธ์ล้านนา
- เมื่อแต่งกวีนิพนธ์ล้านนาควรเขียนเป็นสำเนียงพูดภาษาล้านนา ไม่ควรมีภาษาไทยภาคกลางมาปะปนด้วย
  - ควรหาคนอ่านคร่าวเก่ง ๆ มีความรู้ด้านกวีนิพนธ์ล้านนามาจัดรายการทางสถานีวิทยุเพิ่มขึ้น
  - สนับสนุนให้มีคอลัมน์คร่าวทางหนังสือพิมพ์ โดยมีคำตอบแทนให้- ผู้แต่งบ้าง
  - รัฐบาลควรให้ความสนใจในเรื่องกวีนิพนธ์ล้านนาอย่างจริงจัง โดยสนับสนุนให้คนล้านนาได้มองเห็นความสำคัญของคร่าวชอหรือกวีนิพนธ์ของล้านนา
  - สถาบันการศึกษาสูง ๆ ควรมองเห็นความสำคัญของกวีนิพนธ์ล้านนาและสนับสนุนอย่างจริงจัง
  - ควรมีกองทุนจัดพิมพ์รวบรวมบทกวีเพื่อแจกจ่ายออกไปและผลงานนั้นอาจจะนำมาอ้างอิงได้ในภายหลัง
  - ผู้ที่แต่งกวีนิพนธ์ล้านนาเป็นควรแต่งให้บ่อยครั้งและส่งผลงานนั้นไปยังรายการที่มีการอ่านคร่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือทางหนังสือพิมพ์
  - ควรจัดพิมพ์หนังสือหรือเอกสารแนะนำการแต่งและการอ่านกวีนิพนธ์ที่ถูกต้อง แล้วส่งไปยังผู้นำท้องถิ่น ให้ผู้นำท้องถิ่นได้เลือกแจกจ่ายไปในกลุ่มผู้ที่สนใจก่อน เมื่อกลุ่มหรือบุคคลที่สนใจมีบทบาทมากขึ้นก็จะนำความรู้เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ล้านนาไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่นทราบต่อไป
  - ปลุกฝังความคิดของชาวล้านนาให้เห็นความสำคัญของกวีนิพนธ์ล้านนาว่าเป็นมรดกล้ำค่าของตน
  - ขอกำลังใจสนับสนุนในการอนุรักษ์เผยแพร่กวีนิพนธ์ล้านนาจากหน่วยงานหรือผู้มีกำลังทรัพย์
  - เผยแพร่กวีนิพนธ์ล้านนาโดยนักบวชหรือครูอาจารย์
  - ยกย่องบุคคลที่มีความสามารถในการประพันธ์กวีนิพนธ์ล้านนา
  - ควรเพิ่มรายการกวีนิพนธ์ทางสถานีวิทยุท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้นักประพันธ์แต่งคร่าวออกอากาศเป็นการสื่อสารสัมพันธ์กันและเขียนคร่าวโต้ตอบกัน
-

1.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งชมรม

- ควรจัดตั้งชมรมกวีนิพนธ์ด้านนาขึ้น
- ให้ค่าตอบแทนแก่ผู้อยู่ประจำชมรม
- ควรมีชมรมเขตหรือหน่วยย่อยประจำอยู่ทุกอำเภอ จะทำให้สะดวก รวดเร็ว ในการรับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของชมรมและการเดินทางมาพบกันที่ สะดวกด้วย
- ควรมีการประชุมเพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกใน ชมรมอย่างน้อย 3 เดือนต่อหนึ่งครั้ง
- จัดตั้งชมรมกวีนิพนธ์ด้านนาในกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มพ่อค้าประชาชนในเขต นั้น กลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหนุ่มสาวแต่ละหมู่บ้าน
- อยากให้ชมรมกวีนิพนธ์ด้านนามีบทบาทในการชักชวนให้คนเหนือเขียนคร่าวๆ ส่งบ้าง และมีบทบาทในการแนะนำให้ผู้มาและคนในหมู่บ้านอนุรักษ์ ความเป็นชาวสำเนา รวมทั้งกวีนิพนธ์สำเนาไว้สืบไป
- จัดตั้งชมรมหรือกลุ่มอนุรักษ์กวีนิพนธ์ด้านนา โดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สนับสนุนอย่างจริงจัง
- ให้มีการตื่นตัวในการจัดตั้งชมรม กลุ่ม สมาคม ฯลฯ เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ สำเนา
- ในการจัดตั้งชมรม ควรมีผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ด้านนาประจำอยู่ที่ ชมรม

1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดประกวดกวีนิพนธ์ด้านนา

- จัดให้มีการประกวดการแต่งกวีนิพนธ์สำเนาในโอกาสหรือวันสำคัญต่าง ๆ
- มีการจัดประกวดกวีนิพนธ์สำเนาอย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง
- ควรจัดให้มีการประกวดการแต่งกวีนิพนธ์สำเนาบ่อยครั้ง เพื่อให้โอกาส แก่ผู้ที่พลาดรางวัลจะได้มี โอกาสปรับปรุงผลงานของตนให้ดีขึ้น จนอาจได้ รับรางวัลในที่สุดก็เป็นได้
- เมื่อจัดให้มีการประกวดการแต่งกวีนิพนธ์สำเนา ควรประกาศใน-

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

- ในการประกวดการแต่งกวีนิพนธ์ไม่ควรมีการ “เล่นเส้นสาย” หรือให้เจ้าหน้าที่คณะกรรมการประกวด ทำให้กวีที่มีฝีมือจริง ๆ หมดกำลังใจ
  - ควรจัดให้มีการประกวดคร่ำขอทางสถานีโทรทัศน์และควรจัดอย่างต่อเนื่อง
  - ควรจัดประกวดในรายการคร่ำรำ (คำว้อ) คร่ำขอ (คำว้อ) ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้
  - เมื่อมีการประกวดคร่ำ ควรพิมพ์เผยแพร่ผลงานที่ชนะการประกวด ตั้งแต่รางวัลที่ 1 - รางวัลชมเชย และแจกให้หน่วยงานและประชาชนได้รับรู้ให้มากที่สุด
  - สมควรที่จะสนับสนุนและหาทุนเพื่อจัดการประกวดกวีนิพนธ์ล้านนา
  - นำเอาคร่ำที่ชนะการประกวดหลาย ๆ หัวข้อมาพิมพ์รวมเล่ม พร้อมทั้งมีฉันทลักษณ์ที่ถูกต้องในตอนท้ายเล่มด้วย
  - เมื่อมีการจัดงานใหญ่ ๆ ในภาคเหนือ ก็ควรมีการจัดประกวดคร่ำรำ คร่ำขอ (คำว้อ คำว้อ) โดยบังคับหัวข้อเรื่องหรือไม่บังคับก็ได้
  - ควรตั้งรางวัลสูงเพื่อเป็นการจูงใจ
  - มีการยกย่องให้เกียรติแก่ผู้ชนะการประกวดบ่อยครั้ง ให้มีงานทำ มีตำแหน่งเหมือนกวีสมัยก่อน
  - ควรจัดให้มีการประกวดคร่ำทางสถานีวิทยุให้มากและให้รางวัลด้วย
  - ในการจัดประกวดแต่ละครั้ง ควรประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง
  - อยากให้มีการประกวดเป็นทำนองเสนาะ เช่น ม้าป่าไฟ วิงวอน ฯลฯ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทำนองเสนาะ
  - ควรมีการประกวดหรือสัมมนาในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด
-

2. การจัดตั้งชมรมหรือกลุ่มต่าง ๆ เพื่อรวมบุคคลที่สนใจในการแต่งคร่าวหรือ คำประพันธ์ ท่านคิดว่ามีประโยชน์อย่างไร

กลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามข้างต้น ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- การจัดตั้งชมรมหรือกลุ่มต่าง ๆ เป็นการดีที่นักคร่าวทั้งหลายจะได้รวมกลุ่ม
รู้จักและพบปะสังสรรค์กัน
- ถ้าจัดตั้งชมรมขึ้นมา สถาบันการศึกษาต่าง ๆ กงหันมาให้ความสนใจชมรม
และถ้านาคคีมากขึ้น
- ชมรมจะเป็นสถานที่ที่แลกเปลี่ยนความรู้และทัศนคติ
- การจัดตั้งชมรมจะเป็นการรวมกลุ่มผู้ที่แต่งคำประพันธ์ล้านนาเป็นให้แสดง
ความสามารถในการแต่งคำประพันธ์
- ชมรมจะช่วยฝึกฝนการแต่งคร่าวให้มากขึ้นเพราะบางคนดูแลตัวอย่างไม่
ค่อยเข้าใจ ไม่มีที่ปรึกษา
- ชมรมจะเป็นแหล่งอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนาและรักษามรดกของชาติ
- ผู้เป็นสมาชิกได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- ชมรมมีบทบาทในการสร้างสรรค์วรรณกรรมพื้นบ้าน
- ชมรมมีการฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีล้านนามิให้สูญหายไป
- การจัดตั้งชมรม ทำให้สมาชิกผู้สูงอายุหรือผู้ที่ว่างได้มีกิจกรรมด้าน
ศิลปวัฒนธรรมทำร่วมกัน
- สมาชิกของชมรมได้มีโอกาสตีชมผลงานของกันและกันซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ
มาก
- ชมรมเป็นศูนย์ประชาสัมพันธ์ในด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนา
- การมีชมรมทำให้บุคคลมีความสามัคคีกัน
- ชมรมจะมีบทบาทในการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมให้เหมือนสมัยก่อน
- การมีชมรมจะเป็นการสืบทอดการแต่งคำประพันธ์ล้านนา
- สมาชิกของชมรมได้รู้จักวรรณกรรมล้านนาดีขึ้น
- การตั้งชมรมมีประโยชน์มากเพราะบุคคลที่อยู่ประจำชมรมจะเป็นผู้แนะนำ
และสอนผู้ที่สนใจเกี่ยวกับภาษาหรือวัฒนธรรมต่าง ๆ
- การมีชมรมทำให้เกิดการอนุรักษ์กวีนิพนธ์ล้านนาตลอดจนศิลปวัฒนธรรม
อื่น ๆ

- การจัดตั้งชมรมจะทำให้สมาชิกมีแนวความคิดในแนวเดียวกัน
  - การมีชมรมมีประโยชน์ยิ่งในการ “ต่อลมหายใจ” ของวรรณกรรมล้านนา
  - ชมรมอาจมีบทบาทในการจัดประกวดการแต่งกวีนิพนธ์ล้านนาและอาจจัดประกวดได้บ่อยครั้ง
  - การจัดตั้งชมรมขึ้นเพื่อบุคคลที่สนใจในการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ล้านนาจะได้มีบรรทัดฐานในการแต่งคำประพันธ์
  - การมีชมรมจะเป็นการอนุรักษ์กวีล้านนามิให้สูญหายไป
  - การจัดตั้งชมรมเป็นการหมั่นกำลังกันทำงานที่ตนรักและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับล้านนาคติให้แก่ผู้อื่น
  - การทำงานด้านล้านนาคติโดยการรวมกลุ่มกันเป็นชมรมดีกว่าการทำงานตามลำพัง เพราะการทำงานเป็นกลุ่มย่อมประสบความสำเร็จได้ดีมากกว่า
  - ในการรวมกลุ่มของสมาชิกจะมีการวางระเบียบของกลุ่ม มีการขยายชมรมออกไปและช่วยกันหาทุนส่งเสริมชมรม
  - การจัดตั้งชมรมมีการจัดทำทำเนียบสมาชิกของกลุ่มขึ้น ทำให้ทราบว่ามิผู้รู้และผู้สนใจเกี่ยวกับล้านนาคตินาน้อยเพียงใด
  - การมีชมรมเพื่อจะให้มีผู้สืบทอดเจตนารมย์ต่อไป
  - สมาชิกของชมรมอาจมีการเสนอแนวความคิดที่สร้างสรรค์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนา
  - การมีชมรม เป็นการกระตุ้นให้มินักกร่าวทุกคนเห็นคุณค่าของคำประพันธ์ล้านนา
  - การจัดตั้งชมรมจะเป็นการระดมมันสมองของกวีในการริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนา
-

8. (สำหรับสมาชิก “ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย”) ความสนใจของท่านในการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ก่อนการจัดตั้ง “ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย” กับความสนใจหลังการจัดตั้งชมรมนี้ เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นซึ่งแยกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

8.1 กลุ่มที่มีความเห็นว่า ความสนใจในการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ก่อนการจัดตั้ง “ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย” เหมือนกับตอนหลังการจัดตั้งชมรม ได้ให้ความเห็นโดยสรุปดังนี้

- ในด้านความสนใจการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ล้านนานั้นมีมานานแล้ว เพราะแต่งคร่าวอยู่เสมอ เมื่อมีการจัดตั้งชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทยขึ้นมา ความสนใจก็ยังมีเหมือนเดิม
- ความสนใจในการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ล้านนาก่อนและหลังตั้งชมรม ไม่แตกต่างกันมีความรู้สึกว่าการชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทยจัดกิจกรรมน้อยมาก หนึ่งปีพบปะกันเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ไม่ค่อยได้รับข่าวสารจากชมรม

8.2 กลุ่มที่มีความเห็นว่า ความสนใจในการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ก่อนการจัดตั้ง “ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย” แตกต่างกับตอนหลังการจัดตั้งชมรมได้ให้ความเห็นโดยสรุปดังนี้

- หลังจากมีการจัดตั้งชมรมแล้ว มีการเคลื่อนไหวในวงการณ์คร่าวดีขึ้น มีผู้ศึกษาค้นคว้าทางด้านล้านนาคึกคักกว่าเดิม ทำให้มีความสนใจและมีความหวังว่า หากตั้งใจทำกันอย่างจริงจังก็คงมีทางที่จะ –
ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมเก่าแก่ของล้านนาได้
- การจัดตั้งชมรมขึ้นมาทำให้ภักวีพื้นบ้านทั้งหลายได้ตื่นตัว มีความสนใจอยากจะทำอะไรก็ตามที่สามารถในการแต่งคำประพันธ์ของตน
- สมาชิกของชมรมมีโอกาสเผยแพร่ผลงานของตนเองมากขึ้น สร้างความสนใจแก่คนทั่วไป
- ก่อนการจัดตั้งชมรมรู้สึกว่าการส่งเสริมด้านคำประพันธ์ล้านนา ไม่ทราบหลักเกณฑ์ในการแต่งคำประพันธ์ หลังจากการจัดตั้งชมรมแล้วรู้สึกว่าได้ช่วยกระตุ้นไฟอารมณ์ในการแต่งคำประพันธ์เป็นอย่างมากและรู้วัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ผลงานการประพันธ์
- ความสนใจในการแต่งคร่าวนั้นมีมาแต่เดิมแล้วและทวีความสนใจมากขึ้น-
อีกเมื่อมีการจัดตั้งชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย เพราะมีโอกาสพบปะสังสรรค์

กัน โดยเฉพาะได้จัดให้มีการไหว้ครูคือพระยาพรหมโวหารและบรมครูที่เป็นกวีทั้งหลายในวันที่ 12 เมษายน ของทุกปี จึงเริ่มมีความสนใจมากขึ้นกว่าเดิม

- ตอนแรกยังไม่เข้าใจว่า การจัดตั้งชมรมมีวัตถุประสงค์ไปไหนแนวใด จัดตั้งแล้วจะดีไม่น้อยเพียงใด ในเวลาต่อมาเห็นว่าชมรมมีกิจกรรมดีขึ้น มีสมาชิกเพิ่มขึ้นและมีคนสนใจมากขึ้น มีแนวโน้มว่าจะเป็นองค์กรที่คนทั่วไปยอมรับได้
- ก่อนการจัดตั้งชมรมไม่ค่อยสนใจในการแต่งคำประพันธ์ล้านนา แต่หลังจากการจัดตั้งชมรมแล้วรู้สึกสนใจมากขึ้น มีผู้ส่งคร่าวเข้าประกวดจำนวนมาก เช่นเรื่องการต่อต้านและป้องกันโรคเอดส์ ตลอดจนส่งคร่าวไปยังรายการคร่าวสำทางสถานีวิทยุกระจายเสียงมากขึ้น
- หลังการจัดตั้งชมรมพื้นฟูกวีล้านนาไทย ทำให้เกิดความสนใจและกำลังใจมากขึ้นเพราะมีผู้สนับสนุนในการแต่งคร่าว
- เมื่อเป็นสมาชิกในชมรมพื้นฟูกวีล้านนาไทยมีความสนใจกวีนิพนธ์ล้านนามากขึ้น เพราะทำให้รู้ว่่านอกจากล้านนาจะมีคำประพันธ์ประเภทคร่าวแล้ว ยังมีโคลง (กะโลง, ตะโลง, กั้นโลง) กาพย์ คำร่ำ อีกด้วย จึงเกิดความสนใจอยากลองแต่งคำประพันธ์ประเภทเหล่านี้

4. ท่านมีข้อเสนอแนะที่จะให้ “ชมรมพื้นฟูกวีล้านนาไทย” ตลอดจนชมรมหรือกลุ่มอื่น ๆ ที่มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนาด้านภาษา และวรรณกรรมคงอยู่คู่ล้านนาตลอดไปได้อย่างไร

กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะซึ่งสรุปได้ดังนี้

- บุคคลชั้นนำในท้องถิ่นมีความสำคัญมากที่จะทำให้ชมรมพื้นฟูและคงอยู่ตลอดไป โดยพยายามดึงกลุ่มคนที่มีความถนัดด้านล้านนาเข้ามาช่วยกันอย่างจริงจัง
- ควรประชาสัมพันธ์ชมรมอยู่เสมอ เพราะเยาวชนรุ่นใหม่จะได้หันมาสนใจล้านนาศึ่มากขึ้น

- ชมรมควรมีกิจกรรมให้มาก เช่นจัดประกวดคร่ำแล้วนำผลงานของกีพื้นบ้านออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหลาย ๆ จังหวัด และส่งผลงานที่ชนะการประกวดไปเผยแพร่ให้นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไปได้รับทราบ
- ชมรมควรเผยแพร่ด้านข่าวสารสั้นๆ นานๆ อย่างสม่ำเสมอ ให้สังคมเห็นความสำคัญของชมรมและต้องการที่จะส่งเสริม
- การที่จะให้ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทยคงอยู่ตลอดไปนั้นควรมีการหาทุนสนับสนุน กิจกรรม
- ชมรมควรมีบทบาทในการประชุม สัมมนาหรืออบรมให้ความรู้ต่าง ๆ
- ภาครัฐและเอกชนควรให้การส่งเสริม สนับสนุนชมรมอย่างจริงจัง
- ชมรมควรมีบทบาทสอดแทรกกิจกรรมต่าง ๆ เช่นจัดให้มีการขอ ประกวดคร่ำหรือกวีนิพนธ์อื่น ๆ ในงานบวชนาค งานวัด เทศกาลต่าง ๆ เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันวิสาขบูชา วันเฉลิมพระชนมพรรษา ฯลฯ
- สมาชิกของชมรมควรทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันด้วยความสามัคคีและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่
- ชมรมควรให้เกิดใจแก่ผู้สนใจในการแต่งคำประพันธ์และนักคร่ำรุ่นใหม่
- เวลาประกวดคร่ำ ชมรมควรส่งเสริมให้รางวัลแก่นักคร่ำรุ่นใหม่เพื่อเป็นกำลังใจในการแต่งคำประพันธ์
- ชมรมควรจัดประกวดคร่ำเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- การนัดพบกันควรให้มีบ่อยครั้งและหาสถานที่ที่นัดพบให้มีบรรยากาศแบบล้านนา
- นอกจากประกวดคร่ำแล้ว ควรจัดประกวดอย่างอื่น เช่น ประกวดการขับ่าสาวของกลุ่มหนุ่มสาวแต่ละตำบล
- ควรให้ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทยอยู่ได้พระราชานุปถัมภ์ในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ หรือสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- เมื่อสร้างชมรมขึ้นมาก็ควรบำรุงรักษาให้มีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์งานที่มีคุณประโยชน์ต่อสังคม

- สมาชิกส่วนใหญ่ของชมรมเป็นคนอาวุโส อีกทั้งฐานะยากจน ควรมีกรรมการหรือสมาชิกส่วนหนึ่งที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวและพอมีกำลังทรัพย์เพื่อการทำงานที่มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพ
  - การจัดทำเอกสารทางล้านนาคดีเผยแพร่ยังชาวผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริง
  - ควรมีการประชุมสัมพันธชมรมในรูปแบบการโฆษณาในรายการทางวิทยุ-กระจายเสียง โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเป็นประจำ โดยได้รับการสนับสนุนค่าโฆษณาจากบริษัทห้างร้านหรือจากงบประมาณของท้องถิ่น
  - ชมรมควรจัดรายการคร่าวชออย่างน้อยวันละครั้งชั่วโมง ถ้าหากวัยรุ่นได้ยินบ่อยครั้งก็อาจเกิดความสนใจก็เป็นได้
  - ชมรมควรมีบทบาทในการกระตุ้นให้สมาชิกหรือผู้สนใจสร้างวรรณกรรมล้านนาขึ้นมาใหม่ ให้มีความเจริญเหมือนสมัยก่อน
  - ชมรมควรมีการติดต่อกับสมาชิกให้มากขึ้นเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน – ความคิดเห็น
  - ควรจัดตั้งขยายสาขาของชมรมไปทั่วทุกหมู่บ้านในล้านนา
  - ประธานชมรมจะต้องประกาศรับสมาชิกใหม่ให้มากขึ้น
  - ควรมีการเชิญวิทยากรนอกชมรมมาให้ความรู้แก่สมาชิก
  - ชมรมควรจัดทำโครงการส่งเสริมกวีล้านนาและทำอย่างจริงจัง
  - ควรจัดทำหนังสือพิมพ์ “ชมรมฟื้นฟูกวีล้านนาไทย” โดยรัฐบาลมีส่วนสนับสนุน โดยใช้ภาษาพื้นเมืองเสนอข่าวสารการเมือง การเกษตร อุตสาหกรรม ข่าวบันเทิง ข่าวอาชญากรรม การประกวดคร่าวชอหรือชอภาพัชรรมและประกวดการเขียนอักษรล้านนา (ตัวเมือง) ด้วย
  - ถ้ามีโอกาสควรจัดทำนิทรรศการเพื่อเสริมความรู้ด้านล้านนาคดี
  - ชมรมฟื้นฟูกวีล้านนาไทยควรแนะนำหรือชักชวนเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและกวีล้านนา
  - ชมรมควรให้สมาชิกหรือกลุ่มฟื้นฟูกวีล้านนาตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของศิลปะกวีนิพนธ์ล้านนาอย่างจริงจัง เพื่อรักษาและสืบทอดมรดกล้านนาให้คงอยู่ตลอดไป
-

5. ท่านอยากให้รัฐบาลและเอกชนส่งเสริมและสนับสนุน “ชมรมพื้่นฟูกี

ล้านนาไทย” หรือบุคคลที่สนใจในการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์ล้านนาอย่างไร
กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะซึ่งสรุปได้ดังนี้

- อยากให้รัฐและเอกชนส่งเสริมสนับสนุนโดยวิธีการให้กำลังใจและให้เงินสนับสนุนกิจกรรมของชมรมตามสมควรและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
- รัฐและเอกชนควรช่วยส่งเสริมในเรื่องการจัดประกวดคร่าวหรือคำประพันธ์ชนิดอื่นและให้รางวัลแก่ผู้ชนะการประกวด
- ให้ความสำคัญกับนักคร่าวด้วยการเผยแพร่ผลงานทางสถานีวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ฯลฯ
- อยากให้รัฐหรือเอกชนให้ทุนในการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับล้านนาคดีเพื่อแจกให้แก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป
- ควรนำเสนอผู้นำระดับชาติคือนายกรัฐมนตรีให้พิจารณาทำหนังสือแจ้งให้หน่วยงานของรัฐทั้งหมดให้การสนับสนุนชมรมหรือกวีพื้นบ้าน
- รัฐควรมีส่วนในการจัดตั้งชมรมพื้่นฟูกีล้านนาไทย โดยขยายสาขาไปทั่วทุกตำบลหรืออำเภอ
- รัฐหรือเอกชนอาจมีส่วนร่วมในการจัดประชุมสัมมนาหรืออบรมทางด้านนาคดีให้บ่อยครั้ง
- รัฐควรจัดตั้งชมรมในสถานที่ถาวร สร้างความมั่นคงแก่ชมรม
- อยากให้รัฐหรือเอกชนส่งเสริมชมรมพื้่นฟูกีล้านนาไทย โดยให้เกียรติและสนับสนุนชมรม ตั้งงบประมาณฟื้นฟูชมรม คัดเลือกบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานของชมรม มีเงินเดือน ส่งเสริมให้ชมรมมีคุณภาพ ประสิทธิภาพและมีผลงานออกมา
- สถาบันการศึกษาของรัฐควรให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่ผู้ที่มีความสามารถในการแต่งคำประพันธ์และความรู้ทางด้านล้านนาคดี เพื่อจูงใจให้คนอื่นเอาอย่าง
- ควรยกย่องบุคคลดีเด่นทางด้านวรรณศิลป์และควรให้ได้รับสวัสดิการพิเศษ เช่น รักษาพยาบาลฟรี เป็นต้น
- รัฐควรร่วมมือกับชมรมจัดประกวดคร่าวอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งและจัดนิทรรศการเกี่ยวกับล้านนาคดีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

- รัฐควรมีการจัดรายการอนุรักษ์ส่งเสริมกวีนิพนธ์ด้านนาทางสถานีวิทยุกระจายเสียง
  - ให้รัฐถือว่าผู้แต่งคร่าวและมีผลงานดีเด่นเป็นกวีของประเทศ ควรให้ความสำคัญยกย่องเชิดชูและให้เงินเดือนที่ได้ทำงานรับใช้ในด้านกวีนิพนธ์
  - อยากให้ทางการเสนอโครงการต่าง ๆ ที่เห็นว่ามีประโยชน์ต่อคนพื้นเมืองส่งโครงการนั้นไปยังสภาตำบล หมู่บ้าน และจัดระบบการทำงานด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมด้านนาอย่างจริงจังเหมือนดังวัฒนธรรมอีสาน
  - รัฐและเอกชนควรให้เงินเป็นค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าที่พัก แก่นักคร่าวที่อยู่ในที่ไกลได้มีโอกาสมาพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เพื่อประชุม สัมมนาหรืออบรมด้านด้านนาคดี รวมทั้งกวีนิพนธ์ด้านนา
-

6. ท่านเคยส่งผลงานการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์เข้าประกวดหรือไม่ ถ้าเคยส่ง ส่งเรื่องอะไร คำประพันธ์ชนิดใด (คร่าว โคลง กาพย์ คำร่ำ ฯลฯ) เมื่อประมาณปี พ.ศ.ใด และหน่วยงานใดเป็นผู้จัดประกวด
- กลุ่มตัวอย่างที่เคยส่งผลงานการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์เข้าประกวดได้ส่งเรื่องต่อไปนี้

ชื่อเรื่อง	ชนิดของคำประพันธ์	พ.ศ.	หน่วยงานที่จัดประกวด
- ดินเสียทิวทัศน์นา	คร่าว	2512	ร้านประเทืองวิทยา
- ส่งเสริมชักชวนนิยมสินค้าไทย	คร่าว	2514	งานแสดงสินค้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่(คณะสังคมศาสตร์)
- คำกั้นของคนและสัตว์	คร่าว	2518	ห้างขายยาผดุง
- ส่งเสริมวัฒนธรรม	คร่าว	2520	ห้างขายยาศักดิ์ไทยเภสัช
- สามัคคีคืออะไร	คร่าว	2521	กรป.กลางจังหวัดเชียงราย
- ศาลาทรงไทย	คร่าวขอ	2523	รายการหนุ่มไก่อั่ว(กองทัพภาค 3 จังหวัดแพร่)
- แม่	คร่าว	2525	ห้างขายยาตรารังผึ้ง
- สามกษัตริย์ล้านนาไทย	คร่าวร่ำ (คำวฮ้า)	2526	จังหวัดเชียงใหม่(ศาลากลาง)
- บ้านเมือง	คร่าว	2526	อำเภอแม่ริม (เชียงใหม่)
- การฟื้นฟูทิวทัศน์นา	คร่าว	2527	ชมรมฟื้นฟูทิวทัศน์นาไทย
- ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับบ้าน	คร่าว	2527	วัดป่าตึง อำเภอสันกำแพง เชียงใหม่
- อีลุยนหลาน	คร่าว	2527	ชมรมฟื้นฟูทิวทัศน์นาไทย
- ส่งใจผู้ชายแดน	คร่าว	2527	รายการวิทยุของกรมการพลังงานทหาร(เรไร ไซวงค์)
- สหกรณ์การเกษตร	คร่าว	2528	สหกรณ์การเกษตร อำเภอสันป่าตอง เชียงใหม่
- ความสามัคคี	คร่าว	2528	วัดป่าตึง ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง เชียงใหม่

ชื่อเรื่อง	ชนิดของ คำประพันธ์	ปีพ.ศ.	หน่วยงานที่จัดประกวด
- อริยทรัพย์	คร่าว	2528	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย
- ส่งเสริมงานสงกรานต์	คร่าว	2528	วิทยาลัยครูลำปาง
- ของบ่กั้นผู้เฒ่าของบ่เล่าผู้ลืม	คร่าว	2528	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย
- วิธีการดำเนินชีวิต	คร่าว	2528	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย
- คร่าวฮ่าบอไฟ	คร่าว	2529	วัดพระนอนอ้าเภอแม่ริม เชียงใหม่
- น้ำคาเมียซาอุฯ	คร่าว	2529	ป่าตองคาเฟ่
- คำว่าฮ่าศัพท์ตลก	คร่าว	2529	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย
- เอื้องสาว	คร่าว	2529	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย
- คติเตือนใจ	คร่าว	2529	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย
- การเลือกตั้ง ส.ส.	คร่าว	2529	สถานีวิทยุกองทัพภาค 3 จังหวัดแพร่
- แบบอย่าง-อย่าหลงกล	คร่าว	2529	ห้างบูรพาอิสถ โดย อำนาจ กล่าวพิค
- ความสามัคคี	คร่าว	2530	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย
- พระคุณของแม่	คร่าว	2530	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย
- คำอธิบายฐาน	คร่าว	2530	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย
- สดุดีวรรณกรรมพระยา พรหมโวหาร	คร่าว	2530	ชมรมอนุรักษ์คำฮ่า เชียงใหม่
- เมืองไทยเจริญ	คร่าว	2531	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย
- ดาย	คร่าว	2531	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย
- อนิจจังเป็นทุกข์	คร่าว	2532	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย (เอื้อเฟื้อโดยห้างบูรพาอิสถ)
- ส่งเสริมโครงการ ก.ส.ช.	คร่าวชอ	2532	สถานีโทรทัศน์ช่อง 8 ลำปาง
- ธรรมศีลห้าข้อ	คร่าว	2532	อำนาจ กล่าวพิค
- ชีวิตและสังคม	คร่าว	2532	อำนาจ กล่าวพิค
- โลก โกรธ หลง	คร่าว	2532	อำนาจ กล่าวพิค
- ภูเขาเกี่ยวกับคักโค	คร่าว	2532	ชมรมฟื้นฟูวิถีล้านนาไทย

ชื่อเรื่อง	ชนิดของ คำประพันธ์	ปีพ.ศ.	หน่วยงานที่จัดประกวด
- เขาวชนไทยในวันนี้	คร่าว	2532	ชมรมพื้่นฟูกวีล้านนาไทย
- พื้่นฟูกวีล้านนา	คร่าว	2532	ชมรมพื้่นฟูกวีล้านนาไทย
- รวมภายิต	คร่าว	2532	ชมรมพื้่นฟูกวีล้านนาไทย
- คำวเดือนลูกหลาน	คร่าว	2532	ชมรมพื้่นฟูกวีล้านนาไทย
- ความรัก	คร่าว	2532	ชมรมพื้่นฟูกวีล้านนาไทย
- การอนุรักษ์ป่าไม้*	คร่าว	2533	สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อวยพรให้ทหารตำรวจ	คร่าว	2533	ข้าราชการพ่อค้าประชาชนและผู้ป่า หมู่บ้าน
- การปลูกป่าเพื่อพัฒนาชาติ	คร่าว	2533	สถานีวิทยุกระจายเสียง กรป.กลาง 914 เชียงราย
- อนุรักษ์มรดกไทย	คร่าว	2533	ภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครู เชียงใหม่ (สถาบันราชภัฏเชียงใหม่)
- วัฒนธรรมของล้านนา	คร่าว	2533	สถานีวิทยุกระจายเสียง กรป.กลาง 914 เชียงราย
- เมตตาศรรณ	คร่าว	2533	ชมรมพื้่นฟูกวีล้านนาไทย
- คุณปิศาจมารดา	คร่าว	2533	ชมรมพื้่นฟูกวีล้านนาไทย
- แอ้วป่า	คร่าว	2533	ชมรมพื้่นฟูกวีล้านนาไทย
- อักษรภาษาพื้นเมือง	คร่าว	2533	ชมรมพื้่นฟูกวีล้านนาไทย
- ศิลธรรม	คร่าว	2533	ชมรมพื้่นฟูกวีล้านนาไทย
- ประเพณีปีใหม่เมือง	คร่าว	2533	ชมรมพื้่นฟูกวีล้านนาไทย
- ผู้แทนของหมู่บ้าน	คร่าว	2534-35	สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชีวิตแท้ในชนบท	คร่าว	2534	ชมรมน้อยหนาน แม่จะจาน เชียงราย
- การใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	คร่าว	2534	สถานีวิทยุ ว.ป.ถ.10 เชียงราย

ชื่อเรื่อง	ชนิดของ คำประพันธ์	ปีพ.ศ.	หน่วยงานที่จัดประกวด
(ต่อต้านการซื้อเสียง) - เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระ- เทพรัตนราชสุดาสยามบรม- ราชกุมารี พระชนมายุครบ 3 รอบ	คร่าว	2534	(แบ่งนำสนใจนี้) วิทยาลัยครูเชียงใหม่ (สถาบันราชภัฏเชียงใหม่)
- สดุดีวันมหิดล (เฉลิมพระ เกียรติพระบรมชนกนาถ เจ้าฟ้ามหิดล)	คร่าว	2534	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
-ต่อต้านยาเสพติดให้โทษ	คร่าว	2534	สำนักงานศึกษาธิการเชียงราย
- ยาเสพติด	คร่าว	2534	หน่วยงานป.ป.ส.ภาคเหนือ เชียงใหม่
- ปัญหาพระเจ้าประเสนธิโกศล	คร่าว	2535	ชมรมน้อยหนาน
- ประวัติเมืองลำปาง	คร่าว	2535	สถานีวิทยุลำปาง รายการไอโอเคิม
- การต่อต้านป้องกันโรคเอดส์ *2	คร่าว	2535	สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 10 เชียงใหม่
- ความรัก	คร่าว	2535	กอส. 4 จังหวัดพะเยา
- ผู้สูงอายุ	คร่าว	2535	ชมรมผู้สูงอายุ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
- เลือกตั้งผู้แทน	คร่าว	2535	นายอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย
- ไปดูของดีเชียงใหม่	คร่าว	2538	จังหวัดเชียงใหม่
- วัฒนธรรมล้ำค่าล้านนาไทย*3	คร่าว	2539	ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยพายัพ

*1 หัวข้อเรื่อง “การอนุรักษ์ป่าไม้” จัดประกวดโดย สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ มีผู้ส่งคร่าวเข้าประกวดจำนวนมาก

*2 หัวข้อเรื่อง “การต่อต้านป้องกันโรคเอดส์” จัดประกวดโดย สำนักงานควบคุมโรคติดต่อ
เขต 10 เชียงใหม่ มีผู้ส่งผลงานเข้าประกวดเป็นจำนวนมาก

*3 หัวข้อเรื่อง “วัฒนธรรมล้ำค่าล้านนาไทย” จัดประกวดโดย ภาควิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยพายัพ มีผู้ส่งผลงานเข้าประกวดเป็นจำนวนมาก

7. ท่านเคยได้รับรางวัลอะไรบ้าง จากการส่งคร่ำหรือคำประพันธ์เข้าประกวด
กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรางวัลตอบว่าได้รับรางวัลจากเรื่องต่อไปนี้

ได้รับรางวัลจากเรื่อง	ชนิดของคำ ประพันธ์	ปี พ.ศ.	หน่วยงานที่จัดประกวด
- พระยาพรหมโวหาร	คร่ำ	2514	ชมรมอนุรักษณ์คร่ำฮ่า
- คำชักชวนนิยมสินค้าไทย	คร่ำ	2514	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ส่งเสริมวัฒนธรรม	คร่ำ	2520	ห้างศักดิ์ไทยเกสซ
- สามกษัตริย์ล้านนาไทย	คร่ำ	2526	จังหวัดเชียงใหม่
- ฟันฟูกวีล้านนาไทย	คร่ำ	2527	ชมรมฟันฟูกวีล้านนาไทย
- เตียวหม้อนึ่งเป็นแฮคำ	คร่ำ	2528	ชมรมฟันฟูกวีล้านนาไทย
- น้ำตาเมียซาอุฯ	คร่ำ	2529	ป่าตองคาเฟ่
- พระคุณของแม่	คร่ำ	2530	ชมรมฟันฟูกวีล้านนาไทย
- ส่งเสริมโครงการ ก.ส.ช.	คร่ำ	2532	สถานีวิทย์โทรทัศน์ช่อง 8 ลำปาง
- อนิจจังเป็นทุกข์	คร่ำ	2532	ชมรมฟันฟูกวีล้านนาไทย
- รักชาติ	คร่ำ	2532	อำนวยการ กส่าพัด
- การปลูกป่าเพื่อพัฒนาชาติไทย	คร่ำ	2533	ชมรมฟันฟูกวีล้านนาไทย
- อนุรักษณ์มรดกไทย	คร่ำ	2533	ภาควิชาภาษาไทยวิทยาลัยครูเชียงใหม่
- การต่อต้านซื้อเสียง	คร่ำ	2534	สถานีวิทย์ ว.ป.ถ.10 จังหวัดเชียงราย
- ชีวิตแท้ในชนบท	คร่ำ	2534	ชมรมน้อยหนาน
- การต่อต้านและป้องกันโรค เอดส์	คร่ำ	2535	ศูนย์ป้องกันโรคติดต่อเขต 10 จังหวัด เชียงใหม่ (เอื้องผึ้งสำนัก)
- ความสามัคคี	คร่ำ	2535	วัดป่าตึง
-ต่อต้านการพนัน	คร่ำ	-	ชาญ สิโรรส

8. ท่านเคยส่งผลงานการแต่งคร่าวหรือคำประพันธ์และผู้จัดรายการได้อ่านออกรายการที่
สถานีวิทยุกระจายเสียงหรือไม่

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าเคยส่งผลงานและผู้จัดรายการได้อ่านออกรายการทางสถานีวิทยุ
กระจายเสียงมีเรื่องดังต่อไปนี้

ชื่อเรื่อง	ชนิดของ คำประพันธ์	ปี พ.ศ.	ผู้จัดรายการ
- เอ็นไปทะเล	คร่าว	2512	อำนาจ กล้าพัด
- เตือนสาวบ้านเฮา	คร่าว	2514	อำนาจ กล้าพัด
- เรียกขวัญลูกแก้ว	คร่าว	2518	อำนาจ กล้าพัด
- กระดุกสันหลังร้องไห้	คร่าว	2520	หนานต๋วย
- ความฝันและมโนภาพ	คร่าว	2528	อำนาจ กล้าพัด
- ผากรักไว้กับสาว	คร่าว	2531	อำนาจ กล้าพัด
- ไซ่เผือกพาเศร้า	คร่าว	2532	อำนาจ กล้าพัด
- นิยายธรรม	คร่าว	2532	อำนาจ กล้าพัด
- พ่อสอนลูก	คร่าว	2532	อำนาจ กล้าพัด
- การอนุรักษ์ป่าไม้	คร่าว	2533	อำนาจ กล้าพัด
- เศรษฐกิจ	คร่าว	2533	หนุ่ม ไก่แก้ว
- น้ำท่วม	คร่าว	2533	หนุ่ม ไก่แก้ว
- วัฒนธรรมของล้านนา	คร่าว	2533	หนานเต้
- เลือกผู้แทน	คร่าว	2534	อำนาจ กล้าพัด
- ผู้แทนของหมู่เฮา	คร่าว	2534	อำนาจ กล้าพัด
- การต่อต้านและป้องกันโรค เอดส์	คร่าว	2535	อำนาจ กล้าพัด
- หวย	คร่าว	2535	อำนาจ กล้าพัด
- นิราศเมืองฝาง	คร่าว	2535	หนานเต้
- การเมือง	คร่าว	2535	อำนาจ กล้าพัด

ชื่อเรื่อง	ชนิดของ คำประพันธ์	ปี พ.ศ.	ผู้จัดรายการ
- ประวัติเมืองลำปาง	คร่าว	2535	อำนาจ ก่อศักดิ์
- มาเขียนคร่าวกันเถอะ	คร่าว	2535	อำนาจ ก่อศักดิ์
- ความรัก	คร่าว	จำไม่ได้	บัวคำ อินทวงศ์
- แม่สอนลูก	คร่าว	จำไม่ได้	อำนาจ ก่อศักดิ์
- ชีวิตคนป่าเหมี้ยง	คร่าว	จำไม่ได้	อำนาจ ก่อศักดิ์
- หวีเขากวาย	คร่าว	จำไม่ได้	อำนาจ ก่อศักดิ์
- ผัวละเมีย	คร่าว	จำไม่ได้	อำนาจ ก่อศักดิ์
- เมียละหัว	คร่าว	จำไม่ได้	อำนาจ ก่อศักดิ์
- เอาตุ๊กแบ่งจ๋า	คร่าว	จำไม่ได้	เรไร ไชยวงศ์
- ครูบาอาจารย์	คร่าว	จำไม่ได้	เรไร ไชยวงศ์
- ประเพณีไทย	คร่าว	จำไม่ได้	เรไร ไชยวงศ์
- พระคุณของแม่	คร่าว	จำไม่ได้	เรไร ไชยวงศ์

หมายเหตุ : กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากมีการเขียนคร่าวได้ตอบกันโดยผ่านทางรายการคร่าวซ้ำ และส่วนใหญ่ไม่ได้ตั้งชื่อเรื่อง จำปี พ.ศ. ที่แต่งไม่ได้

๑. ความสนใจการฟังซอในท้องถิ่นของท่านในสมัยปัจจุบันกับสมัยก่อน เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดตอบว่า ความสนใจการฟังซอในท้องถิ่นของตนในสมัยปัจจุบันกับสมัยก่อนมีความแตกต่างกัน ซึ่งแสดงความเห็นโดยสรุปดังนี้

ในสมัยก่อน การฟังซอเป็นที่สนใจของชาวบ้านในท้องถิ่นมาก อุตสาหกรรมเดินเท้าเปล่าไปฟังซอไม่ว่าโกสัหรือไกล ในงานต่าง ๆ ก็จะต้องมีการขอ เช่น งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญประจำปี งานปอยหลวงของวัดต่าง ๆ สมัยก่อนเนื้อหาในการซอนั้นมักจะแทรกคติธรรม คำสอนใจ คติธรรมจรรยา ขอแบบสุภาพ คนฟังซอจะไปกันตั้งแต่เช้าก่อนช่วงซอจะโหมโรงไหว้ครู เพราะชาวบ้านต้องการฟังอารมณ์บทในการจัดงาน แต่ปัจจุบันจะไปฟังซอกันสาย ๆ เพื่อฟังซอตกไปกสาหรือเกี่ยวพาราสีด้วยภาษาไม่สุภาพ หนุ่มสาวฟังซอไม่รู้เรื่องแต่มุ่งสนุกสนานเฮฮาอย่างเดียว ที่มีคนนิยมจ้างช่างซอมาซอในสมัยก่อนมากก็เพราะสมัยก่อนค่าจ้างมาซอมีราคาถูก ไม่แพงมากเหมือนสมัยปัจจุบัน ซึ่งบางคณะไม่ต่ำกว่า 5,000.00 บาทต่อวัน และผู้ฟังส่วนใหญ่เป็นคนสูงอายุ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะมีการรับเอาวัฒนธรรมของต่างประเทศเข้ามาทำให้หนุ่มสาวด้านนาสมัยนี้สนใจดนตรีสมัยใหม่ ไม่สนใจฟังซอเพราะฟังไม่รู้เรื่องและไม่สนใจจะรู้ด้วย โดยเฉพาะหนุ่มสาวเท่านั้นแม้แต่ผู้สูงอายุหรือวัยกลางคนส่วนใหญ่ก็มีความรู้สึกว่าการฟังซอเป็นเรื่อง “เชย” เป็นเรื่องตก คนจึงหันมาฟังเพลงสากล เพลงไทยสากลหรือเพลงลูกทุ่งกันมากขึ้น และในสังคมของล้านนาในปัจจุบันก็นิยมเพลงโฟล์คซองคำเมืองมากกว่านิยมฟังซอ เป็นที่น่าสังเกตว่า ในแถบชนบทที่กั้นดงมีการฟังซอมากกว่าถิ่นที่เจริญแล้ว โดยเฉพาะถิ่นที่มีการตัดถนนเพื่อสะดวกในการสัญจร การมีไฟฟ้าใช้ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อในการรับวัฒนธรรมต่างถิ่นได้อย่างรวดเร็ว และเป็นสิ่งที่น่ากลัวว่า วัฒนธรรมใหม่ ๆ เหล่านั้นจะ “กลืน” วัฒนธรรมเก่าซึ่งรวมทั้งการขอให้หายไปจากความทรงจำของคนในท้องถิ่นนั้นก็อาจเป็นไปได้

10. โปรดบอกชื่อคณะช่างซอที่ท่านคิดว่ามีชื่อเสียงและเป็นที่นิยมของคนในท้องถิ่นของท่าน

กลุ่มตัวอย่าง ได้ยกชื่อคณะช่างซอ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. บุญสม สายธรา	2. บัวซอน
3. บัวทอง	4. บุญศรี รัตนัง
5. สุรินทร์ หน่อคำและคำน้อย(ไต้เก้ง อีต๋วม)	6. บัวชุม สันป่าตอง
7. คาวรุ่ง	8. ช่างบุญ
9. บัวผัน	10. ชันแก้ว เมืองฝาง
11. แสงชัย ป่าคำ-ผาค่า บ้านแม่ขาน	12. ศรีนวล นามแสง
13. ลูกแม่ปิง	14. คำผาย (น่าน)
15. อินทร์ทอง ดันชัย	16. ศรีสมเพชร
17. ลักษณะ-สร้อยสุดา	18. ศรีหมื่นน้อย
19. สมศักดิ์ (แพร่)	20. บำโก้ อีต๋น
21. รวมศิลป์พัฒนา	22. ศรีทวน สอนน้อย
23. ทองสร้อย เอื่องเงิน	24. สุวรรณ ใจธรรม
25. บัวจันทร์ ลั่นทอง	26. จันทร์ดีป กาดแลง
27. ส.พัฒนา	28. ส.วรรณศิลป์
29. ศรีออน	30. สายทอง ทองเจริญ
31. คำมูล (สะเมิง)	32. ปิ่นแก้ว
33. แก้วมา	34. อินจันทร์
35. บุญมี, วันเพ็ญ	36. มนต์เมืองเหนือ
37. มานพ เมืองพร้าว	38. กลิ่นเอื้องเสียงซิ่ง (แม่ริม)
39. แดจ่า ควายหาย	40. อุ่นเรื่องพระบาท
41. ปิ่นแก้ว	42. นงค์วัย
43. บุญตัน	44. หนานเหมีบ
45. คำบุญตันเหมือง	

11. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- ถ้ามีงานพิธีสำคัญทางวัดหรือมีงานประจำปีของทางราชการ ควรจัดให้มีการแสดงแบบพื้นเมืองแทรกไปด้วยทุกครั้ง เช่น การขอ การประกวดคร่าว การละเล่นพื้นเมือง ศิลปะการฟ้อนรำ ฯลฯ
- อยากให้ช่างขอมทุกคณะขอ โดยมีเนื้อหาเน้นหนักไปทางศิลปกรรมให้มาก เพราะปัจจุบันนี้คนห่างเหินจากการไปวัดมากขึ้น ขาดการทำบุญและการปฏิบัติธรรม
- ปัจจุบันงานปอยหรืองานรื่นเริงต่าง ๆ จะมีการเปิดเพลงที่ยั่วเข้าอารมณ์ ควรเปิดเพลงพื้นเมืองหรือขอมก็จะทำให้คนล้านนาไม่ลืมศิลปวัฒนธรรมเรื่องนี้ของตน
- การฟังขอมมีหลายรสหลายแบบ ขอเรื่องศิลปกรรม ขอเล่านิยายสายเจ็ย ขอบ่าวเกี่ยวสาว ขอตลกโปกฮา ซึ่งควรอนุรักษ์เอาไว้
- สำหรับการขอพื้นเมืองควรแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีล้านนาไว้ด้วยก็จะเป็นการดีไม่น้อย
- อยากให้จัดคณะขอที่มีชื่อเสียง เช่น คณะแก้ว-คุ้ม บุญศรี รัตนัง ฯลฯ ขอออกรายการทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 8 ลำปางในวันเสาร์และอาทิตย์เป็นประจำ และขอทางกรมประชาสัมพันธ์หรือรัฐบาลได้ปรับปรุงช่อง 8 ด้วย เพราะทางหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างหลายคนรับสัญญาณไม่ได้เลย
- ทางชมรมพื้นฟูวิถีล้านนาไทยควรมีบทบาทในการให้ช่างขอมทุกคณะมาอยู่ในสังกัดของชมรมฯ เมื่อชาวบ้านหรือหน่วยงานใดต้องการช่างขอมไปขอมในงานก็ให้ไปแจ้งความประสงค์ที่ชมรมและช่างขอมทุกคณะควรตั้งราคาไว้ให้เป็นมาตรฐาน
- อยากให้รัฐและเอกชนสนับสนุนด้านการเงินเพื่อใช้ในกิจกรรมพื้นฟูวิถีล้านนาและการขอ
- หน่วยงานของรัฐและเอกชนควรจัดให้มีการประกวดขอพื้นเมืองให้บ่อยครั้งเท่าที่จะสามารถทำได้
- อยากให้หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเชิญวิทยากร “นักคร่าว” ไปเผยแพร่ผลงานให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
- หน่วยงานของรัฐควรเป็นแกนนำในการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการนี้อย่างเพียงพอ
- ใคร่ขอให้กระทรวงศึกษาธิการเพิ่มหลักสูตรภาษาพื้นเมืองเหนือ(ล้านนา) โดยให้นักเรียนได้

- . เรียนอักษรพื้นเมือง(ตัวเมือง) เพื่ออนุรักษ์ตัวอักษรนี้
- ถ้าหากกระทรวงศึกษาธิการบรรจุวิชา “กวีและกวีนิพนธ์ล้านนา” ไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา ศึกษาและมัธยมศึกษา โดยให้เป็นวิชาบังคับก็จะทำให้เยาวชนรู้จักกวีและกวีนิพนธ์ของ ล้านนามากขึ้น
- อยากได้ตัวอย่างฉันทลักษณ์หรือแผนผังบังคับในการแต่งคำประพันธ์ล้านนาชนิดต่าง ๆ ที่ ถูกต้องชัดเจน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการแต่งคำประพันธ์ชนิดนั้น ๆ
- ขอให้ชมรมฟื้นฟูกวีล้านนาไทยให้การส่งเสริมนักคร่ำวต่างถิ่นต่างจังหวัด โดยเฉพาะนักคร่ำว ที่อยู่ห่างไกลและเยี่ยมเยือนถึงบ้านเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่นักคร่ำว เพื่อที่จะได้ร่วมมือ ร่วมใจกันจรโลงศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกอันมีค่ายิ่งของล้านนาตลอดไป

จากตารางที่ 1 ถึงตารางที่ 58 รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทำให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สามารถแต่งคำประพันธ์ของล้านนาได้ ส่วนใหญ่เป็นชายและสูงอายุ ส่วนมาก ไม่ได้ทำงาน กลุ่มตัวอย่างนิยมแต่งคำประพันธ์ประเภทคร่ำวมากที่สุด มีหลายคนที่เคยส่งผลงานการแต่งคำประพันธ์ล้านนาเข้าประกวดและมักส่งผลงานไปให้ผู้จัดรายการคร่ำวอ้อเพื่อ อ่านออกอากาศซึ่งเนื้อเรื่องที่นิยมแต่งก็มีหลากหลาย โดยเฉพาะเกี่ยวกับความรักหรืออารมณ์ ต่าง ๆ และเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถเขียนอักษรธรรม (อักษรล้านนา, ตัวเมือง) ได้ แต่เมื่อแต่งคำประพันธ์ล้านนามักจะเขียนเป็นตัวอักษรไทยกลาง และกลุ่มตัวอย่างจำนวนไม่น้อยรับฟังรายการการจัดคร่ำวซอหรือการเล่าคร่ำวตามสถานีวิทยุ- กระจายเสียง ในด้านความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในการฟื้นฟูและหาแนวทางการอนุรักษ์ การแต่งกวีนิพนธ์ล้านนานั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้นำท้องถิ่นภาครัฐและ หน่วยงานภาคเอกชนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งคร่ำวให้มาก โดยอาจจะจัดให้มี การประกวดคำประพันธ์ให้บ่อยครั้ง จัดตั้งชมรมเพื่อส่งเสริมกวีล้านนา จัดรายการเล่าคร่ำว ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ส่งเสริมการแต่งคร่ำวหรือคำประพันธ์ล้านนาในหนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือวารสาร สนับสนุนด้านทุนทรัพย์(การเงิน) แก่กวีหรือผู้ที่นิยมแต่งคำประพันธ์ ล้านนา ให้ความรู้ด้านกวีนิพนธ์ล้านนาแก่เยาวชน ฟื้นฟูและส่งเสริมการชอในงานต่าง ๆ จัด ประกวดการเล่าคร่ำวหรือแต่งคำประพันธ์ชนิดอื่นของล้านนาเป็นเหมือนการได้กลอนสดหรือ แบบใช้ปฏิภาณไหวพริบ ตั้งรางวัลในการประกวดคำประพันธ์ให้ค่อนข้างสูงเพื่อเป็นการจูงใจ นอกจากนี้ก็ควรเชิญวิทยากรหรือผู้มีความรู้ในเรื่องกวีนิพนธ์หรือคำประพันธ์ล้านนามาให้ ความรู้แก่คนทั่วไป ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานี้ก็จะเป็แนวทางอนุรักษ์กวีนิพนธ์ให้อยู่คู่ล้านนาสืบไป